

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Кафедра теорії та історії мистецтва

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ТА
ПРОЦЕДУРИ ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
за освітньо-професійною програмою
«Кураторство. Національні та міжнародні практики арт-ринку»,
спеціальності В4 «Образотворче мистецтво та реставрація»
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти**

Київ – 2026

Освітньо – професійна програма	Кураторство. Національні та міжнародні практики арт-ринку
Спеціальність	В4 Образотворче мистецтво та реставрація
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень
Форма навчання:	денна

Методичні рекомендації до виконання та процедури захисту кваліфікаційної роботи за освітньо-професійною програмою «Кураторство. Національні та міжнародні практики арт-ринку», спеціальності В4 «Образотворче мистецтво та реставрація» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти / Уклад.: Андрес Г. О. – Київ : НАОМА, 2026. 57 с.

Укладач: *Андрес Г. О.*, кандидат історичних наук, доцент кафедри ТІМ

Рецензенти: *Петрашик В. І.*, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри ТІМ НАОМА, в. о. завідувача кафедри;

Сидоренко А. В., кандидат мистецтвознавства, старший працівник.

Анотація. У методичних рекомендаціях висвітлено порядок підготовки та захисту кваліфікаційної магістерської роботи. Наведено загальні вимоги виконання і приклад структури кваліфікаційної магістерської роботи, що поєднує теоретичне дослідження з розробкою та практичною реалізацією кураторського проєкту. Містяться методичні вказівки до виконання розділів роботи, вимоги оформлення списку літератури та додатків (візуальних матеріалів, експозиційних схем та ін.). Визначено критерії оцінювання.

Рекомендації призначені для магістрантів, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Кураторство. Національні та міжнародні практики арт-ринку» спеціальністю В4 Образотворче мистецтво та реставрація галузі знань В Культура, мистецтво і гуманітарні науки (денна форма навчання).

Схвалено рішенням кафедри теорії та історії мистецтва НАОМА (протокол № 14 від 24.03. 2026 р.)

В. о. завідувача кафедри ТІМ, канд. мист., доц. Володимир ПЕТРАШИК

Гарант освітньо-професійної програми: Олена КАШШАЙ

Затверджено на засіданні Науково-методичної ради НАОМА (протокол засідання НМР № 7 від 07.04. 2026 р.)

Т. в. о. першого проректора НАОМА: Адріан БАЛОГ

ЗМІСТ

Загальні положення	
Методика написання кваліфікаційної бакалаврської роботи	
Структура кваліфікаційної магістерської роботи	
Академічна доброчесність	
Обсяг анотацій та основного тексту кваліфікаційної бакалаврської роботи	
Розділ 1. Теоретичний розділ: огляд літератури та аналіз контексту, методологія кураторського дослідження	
1.1 Аналіз теоретичної складової магістерської роботи.	
1.2. Огляд літератури та методологія дослідження.	
1.3. Методологія дослідження.	
1.4. Термінологічний апарат (за необхідності).	
Розділ 2. Практична частина. Аналіз етапів реалізації проєкту.	
2.1. Вимоги до підрозділу. Обґрунтування задуму проєкту.	
2.2. Склад учасників та відбір об'єктів (Checklist)	
2.3. Локація та простір	
2.4. Комунікаційна стратегія та медіаплан	
Методичні вказівки та вимоги до візуальних додатків (пакет документації куратора)	
Обов'язковий перелік додатків для куратора.	
Робота з експозиційним планом та візуалізацією	
Вимоги до підготовки та оформлення роботи	
Загальні технічні вимоги до тексту магістерської роботи	
Процедури передзахисту, захисту та рецензування кваліфікаційної магістерської роботи	
Редагування тексту. Мова і стиль.	
Складання переліку використаних джерел та правила цитування	
Передзахист і захист кваліфікаційної магістерської роботи	
Загальні технічні вимоги до тексту магістерської роботи	
Попередній захист кваліфікаційної бакалаврської роботи.	
Рецензування кваліфікаційної бакалаврської роботи	
Захист кваліфікаційної бакалаврської роботи.	
Захист кваліфікаційних магістерських робіт	
Порядок захисту	
Супровідна документація: відгук та рецензія	
Критерії оцінювання	
Професійний пакет документів куратора (додатки)	
1.Чек-лист творів виставки	
2.Список учасників виставки	
3.Експозиційний план	
4.Траєкторія руху відвідувача	
5. Фотофіксація експозиції	
6. Промо-матеріали: Макет афіші (постер), ПРЕС-РЕЛІЗ, Пост для Instagram, Пост для Facebook	
7. Фотофіксація	

8. Кураторська концепція проєкту	
9. Експлікації	
10. Публічна програма проєкту	
11. Етикетаж	
12. Інформація про локацію	
13. Приклад оформлення титульної сторінки	
Зразки	
1.Титульна сторінка	
2.Відгук	
3.Рецензія	
4.Зразки оформлення посилань і бібліографічного опису	
5. Приклад оформлення інтерв'ю з художником	
6. Приклад оформлення ілюстрацій	

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Сучасні кураторські практики базуються на «об'єктно-орієнтовані практичні підходи» де існує тісний зв'язок між історією мистецтва та сучасною кураторською практикою, а також критична рефлексія, новаторство та експериментальність.

Магістерська робота – це підсумкове кваліфікаційне дослідження студента, яке поєднує в собі глибоке теоретичне обґрунтування та практичну розробку кураторського проєкту. Робота є результатом завершального етапу навчання, де студент демонструє здатність поєднувати практичні підходи з теоретичним аналізом.

Магістерська робота з кураторства базується на таких засадах:

- **Інтеграція теорії та практики:** робота має містити як наукове дослідження теми, так і детальну концепцію та документацію виставки.
- **Критична рефлексія:** обов'язковим компонентом є аналіз власної діяльності та контексту художнього середовища.
- **Фахові компетентності (ФК):** здатність розробляти інноваційні виставкові стратегії, працювати з митцями та музейними об'єктами, формувати медіаплатформи просування культурних продуктів.
- **Загальні компетентності (ЗК) та програмні результати:** відповідно до чинної Освітньої програми (ОП) зі спеціальності.

Мета та завдання магістерської роботи.

Мета роботи – продемонструвати високий рівень професійної підготовки куратора, здатність самостійно формулювати актуальну наукову проблему та реалізовувати її у формі цілісного кураторського проєкту (виставки, експозиції тощо).

Основні завдання:

Теоретичні:

- обґрунтувати актуальність обраної кураторської теми в історичному, культурному та соціальному контекстах;
- здійснити критичний огляд фахової літератури та аналіз аналогічних виставкових проєктів;

- сформулювати теоретичну концепцію, що стане фундаментом для практичної реалізації;
- обрати та обґрунтувати методологію дослідження (теоретичний аналіз, проєктний метод, емпіричні дослідження та ін.).

Практичні:

- розробити повну концепцію виставки: назву, тему та ідейне наповнення;
- створити детальний план експозиції (схема, зонування, розташування об'єктів);
- сформувати список художників та об'єктів, що відповідають концепції;
- підготувати медіаплан, стратегію просування та освітні елементи проєкту;
- підготувати візуальні матеріали (фотографії, ескізи експозиції).

Аналітичні:

- провести аналіз результатів та підтвердити або спростувати початкову гіпотезу;
- здійснити критичний розбір проблем/ризиків проєкту, що виникли під час реалізації (якщо проєкт був втілений), та надати шляхи їх розв'язання.

Ключові вимоги та особливості. Поєднання теоретичного обґрунтування з кураторським проєктом. Передбачає фінальний 5-місячний період, повністю присвячений написанню магістерської роботи.

Робоча/ кураторська група проєкту

Сучасний мистецький проєкт поєднує різні сфери: кураторство, менеджмент, комунікації, технічну реалізацію, роботу з аудиторією. Одна особа не може повною мірою забезпечити якісне виконання всіх функцій, тому залучення групи дозволяє компенсувати цю обмеженість через розподіл компетенцій.

У професійному середовищі мистецькі проєкти майже ніколи не реалізуються одноосібно. Залучення кураторської або робочої групи моделює реальні умови:

- взаємодії з командою;
- розподілу відповідальності;
- координації процесів.

Це робить магістерський проєкт наближеним до практики галузі.

Наявність групи дозволяє:

- оптимізувати планування та виконання завдань;
- забезпечити сталість процесів;
- підвищити ефективність комунікації з партнерами та учасниками.

Залучення групи дає можливість автору продемонструвати ключові навички проєктного менеджменту:

- лідерство;
- делегування;
- прийняття рішень у колективному середовищі.

Кураторська група створює умови для:

- отримання зворотного зв'язку;
- колективної рефлексії;
- виявлення слабких місць проєкту.

Це підвищує аналітичну глибину магістерської роботи.

Таким чином, за умов одноосібного виконання магістерського кураторського проєкту, залучення кураторської групи є необхідним елементом, що забезпечує якість, професійну відповідність сучасним стандартам реалізації мистецьких ініціатив. Робоча група проєкту формується із студентів курсу. Оцінюється робота куратора, а не робочої групи по осіб.

МЕТОДИКА НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Структура кваліфікаційної магістерської роботи

Структура роботи поєднує теоретичне дослідження та практичну розробку кураторського проєкту.

1. Титульний лист

(див. додаток 1.)

2. Зміст

Перелік розділів та підрозділів із зазначенням сторінок.

3. Вступ

- Актуальність.
- Мета роботи.
- Завдання.
- Об'єкт дослідження.
- Предмет дослідження.
- Наукова новизна
- Методи дослідження
- Практичне значення результатів

Вступна частина та обґрунтування актуальності

Вступ має бути чітким, лаконічним (орієнтовно 2–4 сторінок) і містити такі обов'язкові елементи:

Актуальність теми

Магістрант повинен дати відповіді на питання:

- Чому саме зараз важливо говорити про обрану тему/проблему?
- Який соціальний, історичний або мистецький запит задовольняє обраний кураторський проєкт?
- Які існують прогалини у вивченні цієї теми в сучасному українському чи світовому мистецтвознавстві?

Формулювання мають бути науковими за викладом та без загальних фраз та кліше типу – «Мистецтво завжди було важливим...».

Об'єкт та предмет дослідження

Це наукова основа дослідження. Для кураторської роботи вони визначаються наступним чином:

- **Об'єкт дослідження:** це ширше поле, в якому проходить ваше дослідження (наприклад, *сучасне українське медіа-мистецтво 2010-х років*).
- **Предмет дослідження:** це конкретний аспект об'єкта, який ви аналізуєте і на основі якого будете проект (наприклад, *кураторські стратегії репрезентації проблем сучасного мистецтва*).

Приклад:

Якщо **об'єкт** – це широка сфера (наприклад, «сучасне мистецтво»), то **предмет** – це звужений погляд на проблему. Оскільки робота кураторська, предмет часто лежить у площині **стратегій, методів або концепцій**.

Кураторські стратегії та методи

- **Предмет:** «Кураторські стратегії репрезентації травматичного досвіду в сучасному українському мистецтві».
- **Предмет:** «Специфіка кураторських підходів до експонування цифрового мистецтва в неспеціалізованих просторах».

Концептуальні та тематичні аспекти

- **Предмет:** «Трансформація візуальних образів [теми] в кураторському дискурсі 2010–2020-х років».
- **Предмет:** «Концептуальні засади формування виставкового наративу в проєктах, присвячених [певній історичній події]».
- **Предмет:** «Мистецькі рефлексії на тему [тема] як основа для побудови кураторської концепції».

Магістрант має чітко сформулювати відповідь на питання: *«Що саме я аналізую в об'єкті, щоб побудувати свою виставку?»*

Приклад:

- **Тема:** Кураторство виставок вуличного мистецтва.
- **Об'єкт:** Сучасне вуличне мистецтво (street art).
- **Предмет:** Методи адаптації та експонування об'єктів стріт-арту в галерейному просторі.

Мета та завдання

- **Мета:** відображає кінцевий результат. В кураторській роботі має дві складові: *теоретично обґрунтувати [тему]* та *розробити концепцію кураторського проєкту [назва]*.
- **Завдання:** це покроковий план досягнення мети.

- Формулюється 4–5 завдань (*наприклад*: 1. Дослідити історію... 2. Проаналізувати досвід... 3. Сформулювати концепцію... 4. Розробити медіаплан...).

Наукова новизна

Тут зазначаються, що саме ви робите вперше, наприклад:

- Вперше систематизовано доробок певного кола художників.
- Запропоновано нову експозиційну модель для специфічного простору.
- Введено в науковий обіг раніше не вивчені архівні матеріали, твори мистецтва та ін.

Практичне значення результатів

Магістерська робота, вимагає особливої уваги до цього важливого пункту.

Студенти повинні вказати:

- Де може бути реалізована виставка (музеї, галереї, open-air).
- Хто є цільовою аудиторією.
- Можливість використання матеріалів дослідження для лекційних курсів, каталогів, подальших музейних програм та інших проєктів.

Важливо, щоб актуальність теорії була нерозривно пов'язана з практикою. Якщо студент пише про актуальність цифрового мистецтва, та виставка також має використовувати цифрові медіа, а не бути суто традиційною виставкою живопису.

Останній абзац вступної частини визначає: кількість сторінок дослідження, кількість додатків, апробацію теми на конференціях, а також має містити інформацію, що зазначає самостійність виконання роботи та відсутність плагіату.

Приклад: *«магістерська робота на тему [тема] виконана самостійно та не містить плагіату».*

Академічна доброчесність.

Усі студенти мають дотримуватись принципів **академічної доброчесності**:

Забороняється:

- **Плагіат** – використання чужого тексту без належного посилання;
- **Самоплагіат** – повторне використання власних попередніх робіт без позначення;
- **Фабрикація** – вигадкування джерел, фактів;
- **Фальсифікація** – свідомо зміна інформації;
- **Списування** – передрук великих фрагментів без аналізу.

Цитування. Кожна цитата або запозичена думка повинна мати посилання. Використання чужих ідей без посилань є плагіатом. Посилання подаються у квадратних дужках, де перша цифра порядковий номер джерела, наступна цифра через кому – цитована сторінка.

У разі виявлення порушень принципів академічної доброчесності, робота не допускається до захисту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ: ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ ТА АНАЛІЗ КОНТЕКСТУ, МЕТОДОЛОГІЯ КУРАТОРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Магістерська робота включає: вступ, основну частину, яка складається з розділів, які поділяються на підрозділи, пункти та підпункти (за необхідності), висновки, список використаної літератури, список ілюстрацій, ілюстрації та додатки.

Заголовки структурних частин роботи «АНОТАЦІЯ», «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ» (за необхідності), «ВСТУП», «РОЗДІЛИ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ», «ІЛЮСТРАЦІЇ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку наприкінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки окремих структурних частин роботи, розділів і підрозділів розміщують на окремих рядках, залишаючи між заголовками і текстом два міжрядкових інтервали. Заголовки структурних частин роботи і розділів пишуть з абзацу великими літерами, а заголовки підрозділів – малими (крім першої великої букви), теж з абзацу.

Текст кожного розділу роботи починається з нової сторінки. Це також стосується вступу, висновків, списку літератури, списку ілюстрацій, ілюстрацій та додатків. На верхньому полі сторінки обов'язково вказується назва відповідної частини роботи (вступ, висновки тощо) або порядковий номер і назва розділу.

Сторінки рукопису мають бути пронумеровані. Першою сторінкою є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи, не проставляючи його номера. Наступні сторінки нумерують у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць подають арабськими цифрами.

Такі структурні частини наукової роботи як *зміст, перелік умовних скорочень, вступ, висновки, список використаної літератури* не мають порядкового номера. Тобто **не можна** друкувати: «1. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ».

Розділи і підрозділи нумерують арабськими цифрами. Підрозділи нумерують арабськими цифрами в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з двох цифр: перша є номером розділу, до якого входить підрозділ, а друга – номером підрозділу. Цифри розділяють крапкою. В кінці номера підрозділу також ставлять крапку, після якої в тому самому рядку друкують заголовок підрозділу.

Анотації подаються на початку роботи українською та англійською мовами. Кожна анотація має становити 1 – 1,5 стор. друкованого тесту і містити основні положення вступної частини роботи та ключові слова.

Аналіз теоретичної складової магістерської роботи.

Аналіз зазначених положень в магістерській роботі описується в

РОЗДІЛ 1. [назва]

Він складається з підпунктів:

1.1 Стан вивчення теми, культурно-історичний та мистецький контекст.

Аналіз виставкових проєктів

Магістрант описує середовище, в якому виникає тема.

Наприклад:

- Якщо проєкт про деколонізацію – аналізує сучасний стан цього дискурсу в Україні.
- Якщо про медіа-мистецтво – описує технологічний розвиток та ключові інституції.
- Якщо про локальну історію – дає стислий історичний огляд подій, яким присвячена виставка.
- Якщо окремого митця – біографія та етапи становлення творчості.

Історія та контекст: огляд історії кураторства та/або аналогічних виставкових проєктів. *Проблематика:* виявлення "білих плям" у темі, які ваш проєкт має заповнити.

Аналіз аналогічних виставкових проєктів

Для кураторської роботи ця складова є критично важлива. Ви повинні проаналізувати 2–3 знакові виставки, що відбулися в Україні чи світі (за виключенням проєктів держави-агресора) за схожою тематикою.

- **Аналізується:** назва, місце проведення, ключову ідею куратора, архітектуру виставки, реакцію преси та відвідувачів.
- **Мета аналізу:** виявити, що вже було зроблено до вас, і акцентувати на тому, чим ваш підхід буде відрізнятися.

- **1.2. Огляд літератури та методологія дослідження.** Це аналіз того, як обрана тема висвітлювалася раніше. Праці як українських так і зарубіжних науковців та практиків (за виключенням досліджень та проєктів держави-агресора).
- **Класичні праці:** на які фундаментальні теорії ви спираєтесь
- **Сучасні дослідження:** статті, монографії та дисертації останніх 5–10 років, що стосуються вашого напрямку.
- **Джерела з історії кураторства:** огляд ключових текстів, що формують кураторський дискурс.

Важливо: Якщо студент пише про конкретного художника, тут має бути аналіз його біографії та творчості (як про нього писали критики та мистецтвознавці). Виконання цього пункту вимагає не переказу, а аналізу.

Замість «Автор пише про це...», пишiть «Пiдхiд автора Н. є актуальним для нашого проєкту в частинi..., проте вiн не враховує...».

Цей роздiл має продемонструвати наукову ерудицiю магістранта та його здатнiсть до критичного мислення. У кураторському тезисi теорiя не iснує окремо – вона має безпосередньо створити передумови формування майбутньої виставкової концепцiї.

1.3. Методологiя дослідження.

У магістерській роботi важливо довести, що проєкт – це не випадковий набiр творiв мистецтва, а результат застосування наукових та професiйних методiв. У цьому роздiлi магістрант повинен обґрунтувати вибiр iнструментiв, за допомогою яких вiн досліджує тему та вибудовує виставкову стратегiю. Кураторська методологiя є **змішаною**: вона поєднує класичнi мистецтвознавчi пiдходи з методами проєктного менеджменту та дизайну середовища.

Опис методiв:

- *Теоретичний аналіз*: вивчення лiтератури та концепцiї.
- *Практичний/проєктний метод*: планування виставки, вибiр художникiв, експозицiйнi рiшення.
- *Емпіричні методи (за наявності)*: опитування, iнтерв'ю, аналіз аудиторії.

Теоретичні методи дослідження

Цi методи використовуються для роботи з iнформацiєю:

- **Історичний**: для вивчення походження певного явища або трансформації художнього стилю в часі.
- **Порівняльний (компаративний) аналіз**: порiвняння рiзних кураторських пiдходiв, художнiх шкiл або виставкових моделей.
- **Іконологічний та семіотичний аналіз**: для розкодування значень та символiв в образах для виставки творих мистецтва.

Специфічні кураторські методи

- **Метод відбору за критерієм**: критерії, за якими ви обираєте художникiв та конкретнi об'єкти (наприклад, за принципом стилістичної відповідності, медійної різноманітності та iн.).
- **Концептуалізація простору**: використання архітектурних та дизайнерських рiшень як способу передачі сенсiв.
- **Storytelling**: створення сценарію виставки, де глядач рухається від «зав'язки» до «кульмінації» через розташування робіт.

Емпіричні методи

Якщо робота передбачає взаємодію з живим контекстом:

- **Інтерв'ю**: бесiди з митцями, колекцiонерами або свiдками/учасниками подiй.
- **Польові дослідження**: робота в архiвах, огляд локацiй.

- **Аналіз аудиторії:** опитування або фокус-групи для визначення того, як майбутній глядач сприймає тему (важливо для соціально-орієнтованих проєктів).

Проектний метод

Особлива увага звертається на детальний опис алгоритму реалізації проєкту:

- Розробка ідеї → Пошук ресурсів → Робота з митцями → Формування експозиції → Просування.

Студенти повинні пояснити, **чому** обрані методи є ефективними саме для обраної теми. Наприклад: *«Для дослідження впливу Чорнобильської катастрофи на сучасне мистецтво було обрано метод інтерв'ю з митцями-очевидцями та метод архівного пошуку, що дозволило зіставити офіційну хроніку з особистою рефлексією».*

1.4. Термінологічний апарат (за необхідності).

Магістерські роботи, що досліджують актуальні тематики можуть включати визначення понять/дифеніцій та дискусії щодо актуального термінологічного апарату галузі.

Визначте ключові поняття, якими ви оперуєте. Кураторство часто використовує міждисциплінарну термінологію (з соціології, філософії, антропології). Поясніть, у якому значенні ви використовуєте терміни «постпам'ять», «імерсивність» тощо.

Важливо! Якщо в дослідження не входить аналіз проблематики сучасної термінології – вживані в дослідженні терміни із розкриттям їх значення надаються окремим додатком.

Розділ 1. Магістерської роботи має завершуватися висновком. (Наприклад: *«Отже, аналіз існуючих практик/джерел/досліджень виявив нестачу візуалізації [теми/проблеми], що зумовлює необхідність розробки авторської методології кураторського дослідження...»*).

Основні складові висновків теоретичної частини:

Результат аналізу контексту: Короткий підсумок того, у якому стані перебуває обрана тема сьогодні. (Наприклад: *«Дослідження засвідчило, що незважаючи на значний інтерес до медіа-арту, питання його експонування в неспеціалізованих галерейних просторах залишається недостатньо вивченим»*).

Обґрунтування обраного підходу: Чому обрана вами теоретична база (наприклад, теорія «смерті автора» чи концепція «партисипації») є найкращою для вашого проєкту.

Визначення «прогалини»: Ви чітко вказуєте, чого саме бракувало в існуючих кураторських практиках, і що ви збираєтесь виправити своїм проєктом.

Перехід до практики: Висновки мають логічно завершуватися твердженням, що отримані теоретичні дані стали фундаментом для розробки практичного кейсу.

Важливо: У висновках теоретичної частини не повинно бути нових фактів чи цитат. Це лише ваші власні аналітичні підсумки вже написаного тексту.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА. АНАЛІЗ ЕТАПІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ.

У магістерській роботі практична складова має бути представлена не як опис ідеї, а обґрунтування та опис, логічно пов'язаний із попереднім розділом та завершений висновками. Другий розділ дослідження демонструє здатність магістранта працювати з: відбором творів, взаємодіяти з простором та комунікувати з митцем та глядачем.

Цей розділ представляє деталізований виклад та обґрунтування етапів реалізації проєкту.

Складається з підрозділів:

2.1. Обґрунтування задуму проєкту.

У підрозділі висвітлюється:

- Кураторська концепція та назва проєкту.
- Склад учасників та відбір об'єктів (Checklist)
- Локація та простір
- Комунікаційна стратегія та медіаплан
- Освітня програма.

2.2. Аналіз результатів, висновки та дискусія

- Оцінка реалізації кураторського задуму
- Ризики та критичний аналіз.
- Альтернативні рішення:
- Аналіз очікуваного або отриманого впливу
- Дискусійні питання

ВИМОГИ ДО ПІДРОЗДІЛУ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАДУМУ ПРОЄКТУ.

Підрозділ 2.1. Обґрунтування задуму проєкту, вимагає виконання наступних вимог.

Кураторська концепція та назва проєкту.

Обґрунтування.

- **Назва:** повинна бути влучною, метафоричною та зрозумілою. Може містити основну назву та уточнюючий підзаголовок.
- **Текст концепції:** магістрант пояснює головний меседж виставки. Чим вона відрізняється від інших? Який досвід та знання має отримати глядач?

Кураторська концепція – це інтелектуальний продукт, що об'єднує художні об'єкти в єдине висловлювання.

- **Теза:** Сформулюйте одним реченням головну ідею виставки.
- **Наратив:** Опишіть історію, яку ви розповідаєте глядачу. Концепція не повинна бути просто описом творів; вона має пояснювати, *чому* ці картини зібрані разом і які нові сенси народжуються від їхнього представлення в одному просторі.
- **Цільова аудиторія.** для кого цей проєкт? (професійна спільнота, молодь, діти, широке коло).

Склад учасників та відбір об'єктів (Checklist)

- **Список художників:** обґрунтування вибору кожного автора. Складіть «short-list» художників. Кожен учасник має бути обраний у відповідності до концепції. Обґрунтуйте. Логіка поєднання: чому ці конкретні роботи ви представили саме в цій послідовності? (стилістичне поєднання, контраст, доповнення, змістовне навантаження та ін.).

Тут магістрант обґрунтовує наповнення та візуалізації виставки.

- **Побудова експозиції:** Визначте «точки фокусу» (головні об'єкти) та зони відпочинку/рефлексії. Обґрунтуйте.
- **Сценографія:** освітлення, кольору стін, використання перегородок або специфічних конструкцій.
- **Маршрут глядача:** обґрунтування як ви скеровуєте відвідувача в просторі?

Локація та простір

Куратор магістерського проєкту має право обрати як традиційний виставковий простір, так і альтернативну локацію. Однак, вибір має бути професійно обґрунтованим у тексті роботи.

1. Традиційні мистецькі простори (музеї, галереї, центри сучасного мистецтва)
2. Специфічні та альтернативні локації (промислові об'єкти, open-air, публічні простори)

Магістрант має проаналізувати особливості приміщення в тексті розділу 2:

- **Концептуальний зв'язок:** Чому виставка проходить саме тут? (Наприклад, проєкт про індустріалізацію в приміщенні колишнього заводу).
- **Безпека:** Простір має бути безпечним для відвідувачів та забезпечувати збереження творів мистецтва.
- **Доступність:** Наявність безбар'єрного доступу для маломобільних груп населення.

Цифрові та віртуальні простори (V-galleries, онлайн-платформи)

У разі розробки віртуальної виставки:

- **Інтерфейс:** Зручність навігації, інтуїтивно зрозумілий рух у 3D-просторі.

- **Технічна стабільність:** Опис платформи, на якій розміщено проєкт.

Комунікаційна стратегія та медіаплан

Куратор відповідає за те, щоб поширити інформацію про виставковий проєкт. Куратор сьогодні – це також комунікатор. **Медіаплан:** Складіть графік виходу публікацій (анонс, реліз, репортаж з відкриття). Освітній компонент: Розробіть мінімум 1 захід (наприклад: дискусія, дитячий квест виставкою, кураторська екскурсія).

Тому подається обґрунтування:

- **Канали просування:** обґрунтування вибору соцмережі та обраних каналів комунікації
- **Візуальний стиль:** обґрунтування стилістики оформлення виставки та авторських «знахідок».
- **Медіація:** підготовка текстів-експлікацій

Освітня програма. Текстовий опис запропонованого магістрантом додаткового заходу (лекції, кураторські екскурсії, зустрічі з художниками, воркшопи).

Протокол: підготовка та проведення протоколу відкриття (тексти виступу), перелік офіційних осіб на відкритті.

ВИМОГИ ДО ПІДРОЗДІЛУ АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ, ВИСНОВКИ ТА ДИСКУСІЯ

Підрозділ 2.2. Аналіз результатів, висновки та дискусія, вимагає виконання наступних вимог:

Цей підпункт має представити результати проведеного проєкту. Його мета – критично оцінити виконану роботу. Магістрант має здійснити аналіз та обґрунтувати наступні обов’язкові складові:

Оцінка реалізації кураторського задуму

- Наскільки вдалося втілити початкову ідею у просторі (або в проєкті)?
- Чи відповідає візуальний ряд теоретичній концепції, описаній у першому підрозділі?
- Які елементи експозиції виявилися найбільш ефективними для розкриття теми?

Ризики та критичний аналіз.

- **Труднощі та ризики:** З якими проблемами магістрант стикнувся під час підбору творів, роботи з простором та ін. Шляхи їх вирішення.
- **Альтернативні рішення:** Що і чому ви змінили у проєкті, чому відійшли від початкового задуму?
- **Аналіз очікуваного або отриманого впливу**
Аналіз відгуків відвідувачів, професійної критики (рецензії), охоплення у соціальних мережах та ЗМІ.

Очікуваний соціальний або культурний ефект. Як цей проєкт змінює сприйняття теми в експертному середовищі?

Дискусійні питання

- Які нові питання виникли в процесі роботи над темою?
- Як ваш проєкт корелює з сучасними світовими трендами кураторства (наприклад, з екологічним порядком денним, інклюзивністю чи цифровою трансформацією та ін.)?

Висновки до розділу 2.

Короткий підсумок з висвітленням питань чи була досягнута мета дослідження? Головний науковий та практичний внесок магістранта.

Перспективи подальшого розвитку теми (можливість перетворення проєкту на пересувну виставку, видання).

ВИСНОВКИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Підсумовуючий висновок з теоретичної та практичної частин. Як проєкт підтвердив гіпотезу або досяг поставленої мети. Обговорення практичної значущості та внеску в кураторську практику.

Магістерська робота обов'язково унаочнюється **додатками** такими як – **професійний пакет документації куратора.**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ВИМОГИ ДО ВІЗУАЛЬНИХ ДОДАТКІВ (ПАКЕТ ДОКУМЕНТАЦІЇ КУРАТОРА)

Для кураторської роботи візуальна частина є рівноцінною текстовій. Усі матеріали мають бути структуровані у розділі «Додатки».

Розділ «Додатки» починається з повного переліку (списку) документації, що містяться в додатках.

Вимоги.

- **Якість зображень:** ілюстрації мають бути чіткими, з високою роздільною здатністю.
- **Підписи до ілюстрацій:** кожне зображення повинно мати номер (наприклад, *фото. 1.1*) та вичерпний опис (автор, назва роботи, рік, техніка).

Обов'язковий перелік додатків для куратора:

1. **Checklist:** повний список творів виставки. назва, рік створення, техніка, розміри, походження (з колекції музею, власність автора тощо),
2. **Список художників.**
3. **Експозиційний план:** схема розміщення об'єктів у просторі.
4. **План приміщення** із візуалізацією логістики глядацького потоку.
5. **Візуалізація:** ескізи або фотографії змонтованої експозиції.
6. **Промо-матеріали:** макети афіш, пресреліз, тексти із соц мереж (мінімум 2).
7. **Фото** митців, процес підготовки, фото із відкриття.
8. **Текст концепції.** (2 - 3 сторінки. Текст у форматі *форд* форматування по ширині шрифт 14, інтервал 1).

9. Тексти для виставки (експлікації)

10. Публічна програма – тексти, інтерв'ю, текст екскурсії та ін.,

11. Етикетаж

12. Інформація про локацію:

Назва та адреса (або опис типу простору).

Площа (у кв. м.) та висота стель.

Стан поверхонь (можливість кріплення на стіни, підвісні системи).

Електрозабезпечення (кількість та розташування розеток для медіа-об'єктів).

Робота з експозиційним планом та візуалізацією

Експозиційний план – це не просто додаток, а документ, що підтверджує реалістичність вашого проєкту. Магістрант повинен продемонструвати розуміння просторового контексту.

Вимоги до експозиційного плану:

1. **Формат:** Схема приміщення (вид зверху) у масштабі (наприклад, 1:50 або 1:100). Може бути виконана у професійних програмах (AutoCAD, SketchUp) або у вигляді чіткого графічного ескізу.
2. **Деталізація:**
 - **Маркування об'єктів:** Кожна робота на плані позначається номером, що відповідає номеру в чек-листі (списку робіт).
 - **Архітектурні особливості:** На плані мають бути вказані вікна, двері, джерела світла, розетки (для медіа-арт об'єктів) та перегородки.
 - **Траскторія руху:** Стрілками вказується рекомендований маршрут глядача, щоб забезпечити логічну послідовність сприйняття кураторського наративу.
3. **Експлікації та тексти:** На схемі зазначаються місця розташування вступного тексту, етикеток (підписів під роботами) та навігаційних вказівників, місце розташування афіші
4. **Сценографія (додатково):** Опис або візуалізація кольору стін, типу освітлення (спрямоване, розсіяне) та наявності мультимедійного обладнання.

ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

На початку навчального семестру (II семестр) адміністрація навчального закладу надає перелік запланованих виставкових проєктів у ЗВО. Студенти закріплюють свій вибір написанням заяв. Існує можливість проєкту довільного вибору. Студент пропонує свій проєкт який буде реалізовуватись на зовнішній локації (музей, галерея, арт-простір та ін) і представляє документальне свідчення попередньої самостійної домовленості із адміністрацією обраної установи. У випадку реалізації проєкту за межами ЗВО, окрім магістерської роботи, студент, окрім магістерської роботи додатково надає відеозапис з відкриття виставки та панорамною зйомкою залу та протоколу відкриття (не менше 20 хв.)

Загальні технічні вимоги до тексту магістерської роботи

Текст магістерської роботи має бути оформлений згідно з державними стандартами до робіт наукового характеру:

- **Шрифт:** Times New Roman.
- **Розмір (кегель):** 14.
- **Міжрядковий інтервал:** 1,5.
- **Поля:** ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – по 20 мм.
- **Абзацний відступ:** 1,25 см.
- **Вирівнювання:** по ширині.
- **Нумерація сторінок:** арабськими цифрами у правому верхньому куті (або по центру внизу, згідно з внутрішнім статутом), на титульній сторінці номер не ставиться, але включається до загальної нумерації.

Оформлення списку використаних джерел

Список джерел оформлюється відповідно до одного з визнаних стандартів (ДСТУ 8302:2015 або міжнародний стиль АРА, якщо це передбачено кафедрою).

Обсяг тексту магістерської роботи становить: не менше 40 стор. (80 тис. знаків з пробілами) основного тексту (без додатків)

Процедури передзахисту, захисту та рецензування кваліфікаційної магістерської роботи

Передзахист.

Повний обсяг завершеної роботи подають науковому керівникові для засвідчення її готовності до захисту не пізніше, ніж за місяць до захисту.

Під час засідання кафедри заслуховується звіт студента щодо стану виконання роботи та характеристики наукового керівника, приймається рішення про допуск/недопуск до захисту, визначаються рецензенти. Встановлюється термін для передачі роботи зовнішньому рецензенту. Після передзахисту можливе якнайшвидше внесення остаточних правок.

Допуск до захисту відбувається не пізніше, ніж за два тижні до визначеної дати. Студент повний текст роздрукованої та переплетеної в тверду обкладинку магістерської роботи передає на кафедру із виконанням наступних вимог.

Робота вважається допущеною за наявності таких умов:

- ***підпис наукового керівника*** «Допущено до захисту» на титульній сторінці кваліфікаційної магістерської роботи;
- наявний текст в обсязі 100% з додатками;
- наявний відгук наукового керівника;
- наявний звіт про відсутність плагіату з засвідченням того, що запозичення не перебільшують припустиму норму (відомості містяться в інструкції користування програмою «StrikeAntiPlagiarism»).
- Робота подається зовнішньому рецензенту. Рецензент призначається кафедрою, за пропозицією наукового керівника. Зовнішнім рецензентом може виступати фахівець із обраної теми, з науковим ступенем кандидат/доктор наук, вченим званням або почесним званням

(Заслужений діяч культури/мистецтв тощо), також, допускається фахівець із значним практичним кураторським досвідом. Підпис зовнішнього рецензента має бути завірений за місцем роботи).

Підписана й підтверджена печаткою рецензія передається на кафедру і вкладається в наукову роботу до захисту, для її публічного оголошення. Рецензент повинен бути присутній на захисті та оголосити рецензію. У випадку неможливості присутності рецензента на захисті, він попереджає кафедру і передає підписану рецензію. *Рецензія готується за визначеним зразком, повинна містити пропоновану рецензентом оцінку*. Рецензент має оцінити роботу магістра конкретною оцінкою «відмінно», «дуже добре», «добре», «задовільно».

Редагування тексту. Мова і стиль.

Написання та захист кваліфікаційної магістерської роботи виконується українською мовою. **У випадку опрацювання іншомовних джерел цитати наводяться мовою написання магістерської роботи.**

На завершальному етапі роботи вдосконалюється стиль, перевіряється граматики, орфографія і пунктуація, звіряються посилання на джерела цитування. Наприкінці роботи над рукописом удосконалюється зміст, узгоджуються заголовки у змісті й тексті, складається список використаних джерел.

Науковий стиль будується на основі послідовного й доказового мислення.

Складання переліку використаних джерел та правила цитування

Опис кожного джерела має точно відповідати загальноприйнятим правилам зі збереженням потрібної повноти й послідовності.

Складений список літератури необхідно показати науковому керівникові і разом з ним накреслити план вивчення літературних джерел: визначити наукові праці, які потребують ґрунтовного вивчення й критичного аналізу, і матеріал, який є додатковим. До переліку літератури не включають популярні статті, що не мають наукової цінності, підручники та методичні посібники.

Цитати – дослівні уривки з використаних джерел – у магістерських роботах вживаються для обґрунтування, підтвердження чи доповнення авторських аргументів, висновків та положень або для критичного аналізу фахових джерел. Для цитування, як правило, беруть уривок, який містить у собі логічно завершену думку.

Текст цитати береться в лапки і наводиться без жодних змін, зі збереженням особливостей авторського написання, зокрема орфографії, пунктуації й шрифтових виділень. Відхиленнями від цього правила можуть бути:

1) пропуски окремих слів і фраз, за умови, що думку автора не буде спотворено, а пропуск позначатиметься трьома крапками (при цьому

розділові знаки, що стояли перед або після пропущеного тексту, не зберігаються);

2) зміна відмінка слова для підпорядкування його синтаксичній будові фрази, частиною якої вона є.

Не можна об'єднувати в одній цитаті кілька, узятих з різних частин джерела, навіть якщо ці виписки логічно пов'язані між собою. Кожна така виписка повинна бути оформлена як окрема цитата.

Якщо цитата повністю відтворює речення тексту, який цитується, вона починається з великої літери, якщо тільки не є частиною речення автора магістерської роботи. Цитата, яка є складовою частиною авторського речення, починається з малої літери, навіть якщо у використаному джерелі вона починається з великої. Якщо цитата відтворює тільки частину речення цитованого тексту, то перед лапками ставлять три крапки.

Цитата на початку речення має починатися з великої літери, навіть якщо перше цитоване слово написано у використаному джерелі з малої літери. Після двокрапки цитата починається з малої літери, якщо у використаному джерелі перше слово цитати написано з малої літери (у цьому випадку перед цитатою ставлять три крапки), і з великої літери, якщо у використаному джерелі перше слово цитати починається з великої. Кожна цитата супроводжується посиланнями на джерело.

Цитування повинно бути помірним. Перевантаженість тексту цитатами надає роботі копіїтивного характеру і створює враження, що автор не має власної думки.

Цитати слід виписувати тільки з першоджерел, а не з праць інших авторів. Якщо ж першоджерело недоступне, можна скористатися цитатою, опублікованою в іншому виданні. В цьому разі слід послатися на бібліографічне джерело словами: "Цитується за:" або "Цит. за:".

Якщо студент, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова для того, щоб посилити їхнє значення, він має зробити в дужках відповідне застереження і вказати свої ініціали, наприклад: (виділено автором – О. Д.). Аналогічне застереження роблять при самостійному перекладі рідною мовою іноземної цитати: (переклад автора – О. Д.).

Наприклад: «Цитований текст» (переклад автора – О. Д.) [5, с. 27].

Цитата або думка, запозичена з праці іншого автора, має обов'язково супроводжуватися посиланням на використане джерело. Аналогічне посилання є обов'язковим і тоді, коли наводяться цифри, факти, схеми тощо.

Посилання, вміщене поряд із описом загального змісту праці, її провідної думки, має порядковий номер відповідного джерела в списку використаних джерел та літератури. У тексті цей номер пишуть у квадратних дужках, наприклад, [1] або, якщо посилання робиться на кілька праць [1; 3]. Посилання, яке супроводжує цитату або переказ конкретної думки, аргумент, цифрові дані тощо, має складатися з номера відповідного джерела і номера сторінки, з якої взято цитату або аргумент, наприклад [1, с. 54] або [1, с. 3-4].

Список використаних джерел та літератури укладається в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Бібліографічні описи праць одного автора розташовують за алфавітом заголовків праць (за наявності співавторів прізвища останніх не враховуються).

Усі джерела подаються тією мовою, якою вони написані. Спочатку перераховуються праці написані кирилицею, а потім латиницею. В загальному списку за тим самим принципом подаються інтернет-джерела. Оформлення списку ведеться згідно з правилами бібліографічного опису друкованих творів. Бібліографічний опис здійснюється згідно зі стандартом «ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання», що вступив в дію 01.07.2016.

Архівні джерела подаються в кінці бібліографічного списку за загальною нумерацією. Оформлюються згідно зі стандартом «ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Як архівне джерело можна подавати інтерв'ю із художником, якщо воно оформлене відповідним чином – розшифроване, роздруковане на паперовому носії та завірене підписом самого митця.

Рисунки й ілюстрації

Рисунки й ілюстрації нумерують арабськими цифрами, наприклад: "Іл. 1". Усі ілюстрації мають бути пов'язані тільки з основним змістом тексту. До кожної ілюстрації має бути зроблене відповідне пояснення у підпису до ілюстрації (текстівці) та в тексті. Підпис до ілюстрації розташовують безпосередньо під нею.

Перед ілюстраціями наводять загальний *список ілюстрацій*

Ілюстрації роздруковують у кольорі на стандартних аркушах паперу. Підписи та роз'яснення розміщують **під ілюстраціями**. Підпис складається із таких елементів: Автор. Назва твору. Рік виконання. Техніка. Розміри. Місце зберігання.

Наприклад: Іл. 3. 64. Орловський В. Затишшя. 1890. Полотно, олія. 117,5x107. Національний художній музей України (де 3 – це номер розділу, 64 – порядковий номер наскрізної нумерації ілюстрацій).

Наприклад: Дряпаченко І. Саломея. 1911. Полотно, олія. 144x207. Місцезнаходження невідоме. Ілюстрація з журналу: Нива. СПб. 1912. № 13. С. 248.

Якщо студент ілюструє дослідження власноруч зробленими фотографіями, то в підписі до зображення зазначається:

Наприклад: Іл. 2. 9. Камін в будуарі Н.Терещенко. Національний музей «Київська картинна галерея». Сучасний вигляд. Авторське фото.

Біля кожної ілюстрації має бути зазначене джерело, автор повинен мати дозвіл за використання ілюстративного матеріалу або користуватися виключно тим, що є у відкритих джерелах

Додатки

Додатки мають бути оформлені як продовження магістерської роботи. Кожний додаток починають з нової сторінки. У правому верхньому кутку пишуть слово "Додаток" і його порядковий номер без значка №: "Додаток 1", "Додаток 2" тощо. Нижче, посередині рядка, пишуть заголовок, який є обов'язковим елементом додатка.

ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

Порядок захисту

Захист робіт відбувається у встановлений розкладом Екзаменаційної комісії термін у присутності здобувача вищої освіти і комісії, до складу якої входять декан факультету, завідувач кафедри та голова комісії (не зі складу НПП НАОМА), на якій виконано роботу. Захист є відкритою процедурою, допускається присутність усіх бажаючих. У разі, якщо захист відбувається з використанням платформи Google Meet (дистанційно), процес фіксується під запис, про що попереджаються всі присутні на початку засідання. До захисту здобувач готує, окрім захисного слова, презентацію доповіді. Процедура захисту проводиться українською мовою, триває до 20 хв. на одного здобувача разом з обговоренням.

Науковий керівник виголошує відгук на роботу. Далі надається слово студенту. Доповідь щодо результатів дослідження викладається державною мовою з використанням мультимедійних засобів.

На захисті здобувач повинен у 7–10-ти хвилинному виступі викласти актуальність теми, мету роботи, її основний зміст, висновки і рекомендації щодо використання отриманих результатів і після цього відповісти на запитання членів комісії та присутніх. Доповідь обов'язково повинна супроводжуватися презентацією. Головну увагу слід приділити актуальності досліджуваної проблеми, її невивченим аспектам, представленню проєкта та власним висновкам.

У першій (вступній частині) зазначається тема роботи, коротко висвітлюється сучасний стан розробки наукової проблеми, якій присвячено роботу, визначається об'єкт, предмет, мета, конкретні завдання і методи дослідження. Середня, найбільша за обсягом частина, присвячена процесу реалізації проєкту. У заключній частині подано загальні висновки. У виступі мають бути чітко визначені початок і кінець повідомлення.

Схема захисту.

1. **Виступ наукового керівника та рецензента.**
2. **Доповідь студента (до 10 хв):** Магістрант презентує концепцію, обґрунтовує вибір художників та демонструє візуальну частину проєкту.
3. **Демонстрація візуальних матеріалів:** Обов'язкова наявність цифрової презентації (PDF/PowerPoint), що містить експозиційний план та візуалізацію виставки.

4. **Запитання та відповіді:** Члени комісії можуть ставити додаткові запитання по темі.

5. **Виступ рецензента.**

Члени комісії та присутні студенти можуть дати оцінку роботи у своїх виступах, після яких здобувачеві надається можливість коротко і, разом з тим, вичерпно відповісти на всі зауваження, які прозвучали у відгуку та виступах присутніх. Питання можуть стосуватися як теми магістерської роботи безпосередньо, так і загальнотеоретичних положень. За змістом та стилем доповіді та відповідями на питання комісія судить про рівень знань випускника, його вміння публічно виступати та аргументовано відстоювати свою точку зору.

Супровідна документація: відгук та рецензія

До захисту магістерської роботи обов'язково додаються два документи: відгук наукового керівника та рецензія зовнішнього фахівця. керівник оцінює **процес** роботи студента, а рецензент – **результат**.

Відгук наукового керівника

Науковий керівник оцінює роботу магістранта протягом усього періоду підготовки.

- **Зміст відгуку:**
 - Ступінь самостійності студента у виконанні завдань.
 - Здатність дотримуватися графіку та термінів.
 - Рівень опанування науковими методами та професійною термінологією.
 - Особистий внесок магістранта у розробку кураторського проєкту.
- **Висновок:** Керівник зазначає, чи рекомендує він роботу до захисту та на яку оцінку претендує студент, на його думку.

Рецензія зовнішнього рецензента

Рецензент – це фахівець у галузі мистецтвознавства, музеєзнавства або діючий куратор, який не працює на кафедрі, де навчається студент. Його оцінка є максимально об'єктивною.

- **Зміст рецензії:**
 - **Актуальність теми:** Наскільки проєкт є затребуваним у сучасному мистецькому просторі.
 - **Оцінка теоретичної частини:** Повнота огляду літератури, логічність аргументації.
 - **Оцінка практичної частини:** Реалістичність кураторської концепції, якість експозиційного плану та медіастратегії.
 - **Критичні зауваження:** Рецензент обов'язково вказує на дискусійні моменти або недоліки роботи (наприклад, недостатня кількість ілюстрацій або спірний вибір авторів).
- **Висновок:** Рецензент виставляє підсумкову оцінку за 100-бальною шкалою.

Критерії оцінювання

Оцінка за магістерську роботу виставляється комплексно:

- 1. Глибина опрацювання літератури, логічність теоретичних висновків. (30 балів)**
 - **25–30 балів:** Глибокий аналіз літератури та контексту, чітке формулювання об'єкта, предмета та наукової новизни. Логічний перехід від теорії до практики.
 - **15–24 бали:** Аналіз джерел має описовий характер. Є незначні логічні огріхи у структурі.
 - **0–14 балів:** Поверхневий аналіз, відсутність критичного осмислення джерел, невідповідність між теорією та практичним проектом.
- 2. Оригінальність кураторської ідеї, новизна теми або підходу. Якість розробки експозиційного плану, медіаплану та чек-листа. (40 балів)**
 - **35–40 балів:** Оригінальна концепція (Curatorial Statement), професійно складений чек-лист та експозиційний план. Проект повністю готовий до реалізації.
 - **20–34 бали:** Концепція цікава, але технічні деталі (схеми, медіаплан) пропрацьовані не в повному обсязі.
 - **0–19 балів:** Проект має хаотичний характер, відсутнє обґрунтування вибору художників або просторових рішень.
- 3. Робота з кураторською групою проекту (5 балів).**
 - 1. Організація комунікації та взаємодії (0–2 бали)**
 - **2 бали** - системна, ефективна та прозора комунікація
 - **1 бал** - комунікація частково налагоджена, є недоліки
 - **0 балів** - відсутній опис або хаотична взаємодія
 - 2. Управління процесами та прийняття рішень (0–2 бали)**
 - **2 бали** - процеси структуровані, управління ефективно
 - **1 бал** - процеси частково організовані або не повністю описані
 - **0 балів** - відсутня система управління
 - 3. Оцінка роботи кураторської групи (0–1 бал)**
 - 1 бал** - глибока рефлексія з аргументованими висновками
 - 0,5 бала** - поверхневий аналіз
 - 0 балів** - відсутня рефлексія
- 4. Відповідність вимогам оформлення та якість візуальних додатків. (15 балів)**
 - **13–15 балів:** Робота оформлена ідеально згідно з технічними вимогами (шрифти, інтервали, список джерел за ДСТУ/АРА). Наявність високої якості візуальних додатків.

- **8–12 балів:** Наявні поодинокі технічні помилки в оформленні посилань або списку літератури.
- **0–7 балів:** Грубі порушення стандартів академічного письма, низька якість ілюстрацій, відсутність обов'язкових додатків.

5. Вміння аргументовано відстоювати свою кураторську позицію.

Публічний захист та презентація (15 балів)

- **13–15 балів:** Впевнене володіння матеріалом, професійна візуальна презентація, змістовні відповіді на запитання комісії та дискусія.
- **8–12 балів:** Доповідь занадто зачитана з аркуша, невпевнені відповіді на додаткові запитання.
- **0–7 балів:** Студент не володіє термінологією власної роботи, презентація відсутня або неінформативна.

Підсумкова шкала оцінювання:

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Дуже добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Достатньо	E
35–59	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
0–34	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F

ПРОФЕСІЙНИЙ ПАКЕТ ДОКУМЕНТІВ КУРАТОРА ДОДАТКИ.

Додаток

Чек-лист творів виставки

Назва проєкту: (Наприклад: «Межі пам'яті: Постколоніальний дискурс в українському мистецтві»)

Куратор: (Прізвище та ім'я студента)

№ з/п	Автор	Назва твору	Рік	Техніка, матеріали	Розміри (см)	Походження (Прованс)
1	Іван Фран (умовно)	<i>Тиша над плесом</i>	2022	Полотно, олія	120 x 150	Власність автора
2	Марія Назаренко	<i>Без назви (з серії «Сліди»)</i>	2019	Офорт, папір	40 x 60	Колекція НХМУ (Інв. №455)
3	Олександр Коваль	<i>Структура №5</i>	2023	Інсталяція: метал, дерево, звук	300 x 200 x 200	Власність автора
4	Анна Петренко	<i>Діалог</i>	2015	Колаж, змішана техніка	50 x 50	Приватна збірка родини Н.
5	Невідомий автор	<i>Портрет містянина</i>	XIX ст.	Дерево, левкас, олія	45 x 32	Фонди Музею НАОМА

Рекомендація щодо заповнення:

- **Порядок творів:** Найкраще групувати список або за алфавітом (за прізвищем автора), або за тематичними розділами виставки.
- **Техніка:** Описуйте максимально детально.
- **Розміри:** Для плоских робіт (живопис, графіка) вкажіть – Висота x Ширина. Для скульптур – Висота x Ширина x Глибина.
- **Походження (Provenance):** Це критично важливий пункт для юридичної відповідальності. Якщо робота належить музею, обов'язково вказується інвентарний номер (якщо він відомий).

Додаток

Список учасників виставки

Назва проєкту: (Вписати назву)

№ з/п	Прізвище, Ім'я художника	Роки життя / Рік народження	Місто/Країна проживання	Короткий творчий профайл (Bio)
1	Бажай Ігор	нар. 1954	Львів, Україна	Живописець, один із головних представників нефігуративного мистецтва в Україні. Працює з фактурою та кольором.
2	Кадан Микита	нар. 1982	Київ, Україна	Працює з інсталяцією, графікою, живописом. Темі: історична пам'ять, архітектура, політична трансформація.
3	Кадирова Жанна	нар. 1981	Київ, Україна	Відома роботами у публічному просторі та використанням нетрадиційних матеріалів (бетон, кахлі) для створення скульптурних об'єктів.
4	Якутович Георгій	1930–2000	(Київ)	Графік, художник кіно. Майстер української ліногравюри та книжкової ілюстрації (представлений роботами з музейної колекції).

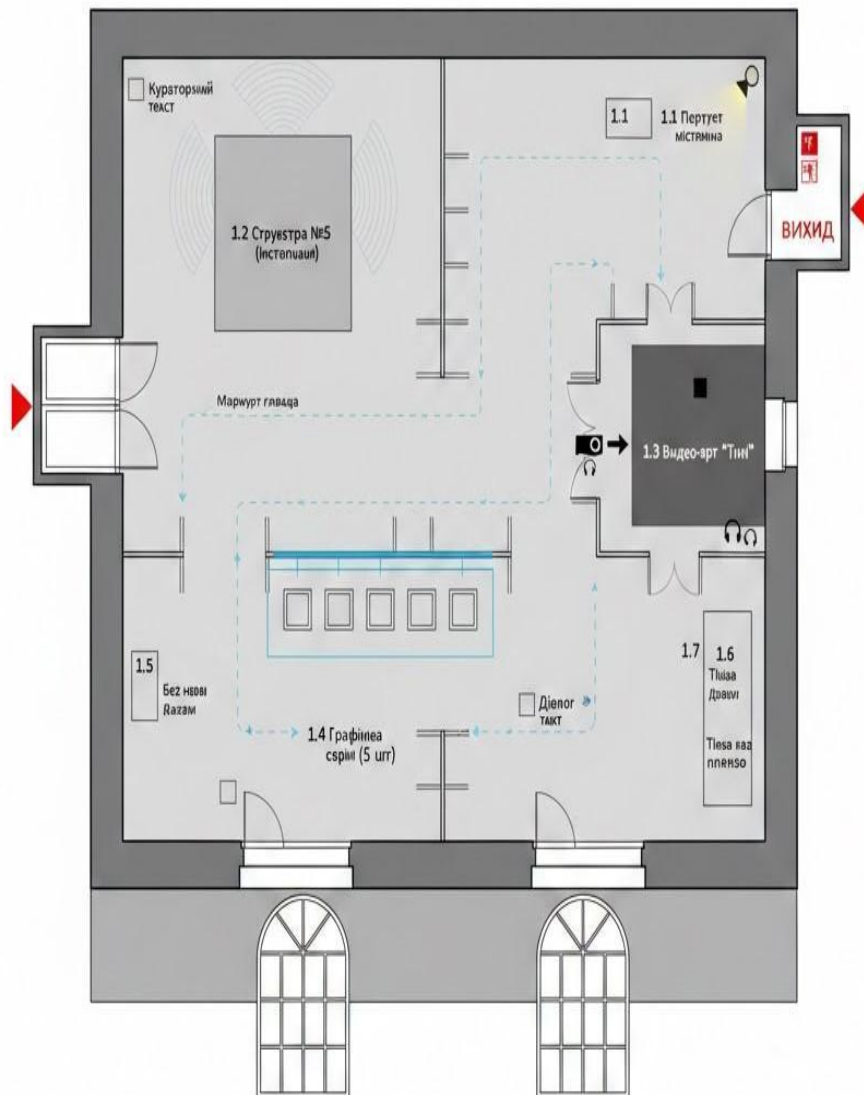
Рекомендація.

1. **Алфавітний порядок:** Список художників завжди складається за алфавітним порядком (за прізвищем), незалежно від того, скільки робіт кожного автора представлено.
2. **Стислість:** Для кураторського пакета документів не потрібна повна біографія на сторінку. Достатньо 3–4 речення, які пояснюють, чому саме цей автор важливий для концепції вашої виставки.
3. **Актуальність даних:** Для авторів важливо вказати актуальне місто проживання, оскільки це впливає на логістику (транспортування робіт).
4. **Географія:** Якщо виставка міжнародна, назви міст і країн пишуться обов'язково

Експозиційний план (Зразок)

Назва залу: Основна галерея (Зал №1)

Масштаб: 1:100 (або «без масштабу, розміри вказано в метрах»)

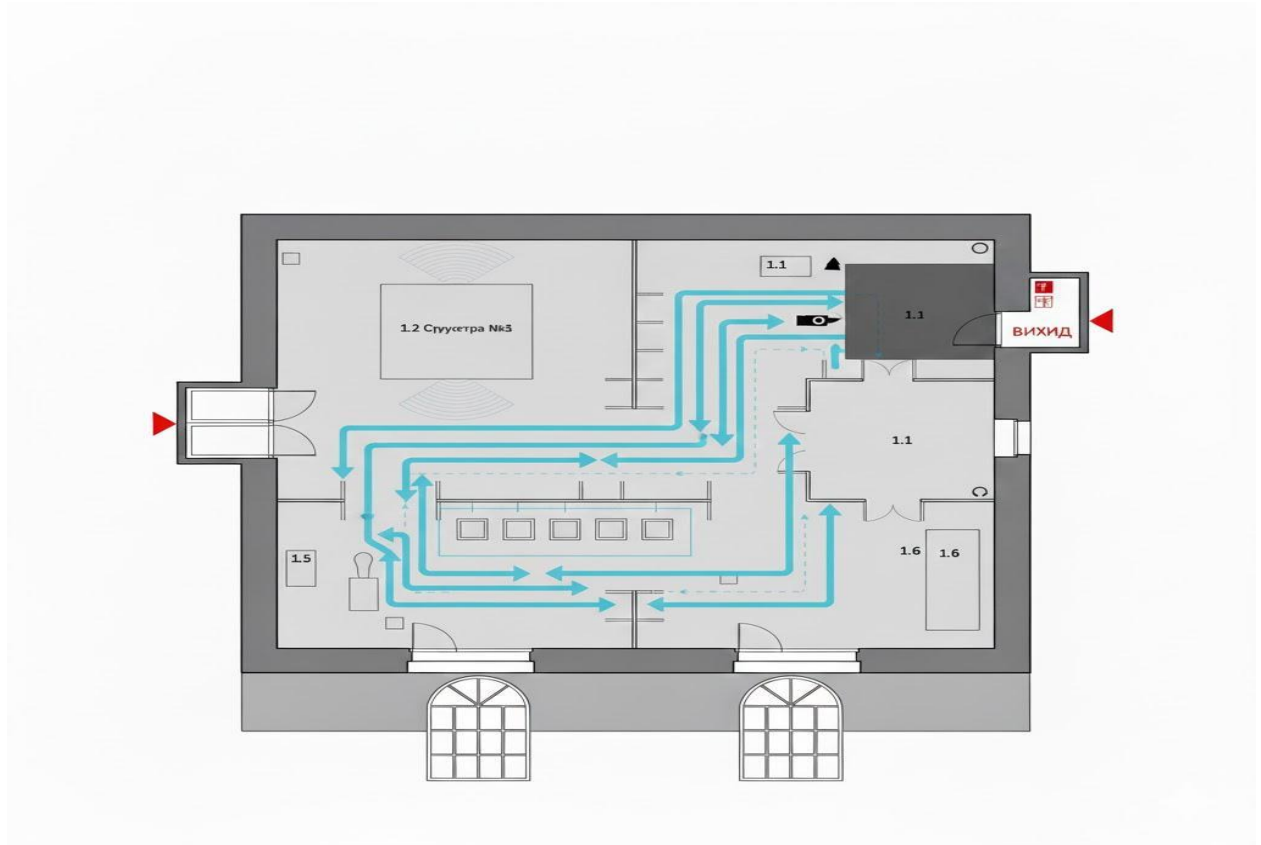
Графічна схема (Схематичне зображення)

На схемі обов'язково мають бути позначені:

- **Архітектурні елементи:** входи/виходи (включаючи пожежні), вікна, колони, розетки.
- **Експозиційні конструкції:** тимчасові стіни, подіуми, вітрини.
- **Твори мистецтва:** номери об'єктів (згідно з Чек-листом), щоб було зрозуміло, де що розміщено.
- **Маршрут глядача:** зазвичай позначається стрілками (якщо виставка передбачає певну послідовність огляду).

Траєкторія руху відвідувача

План приміщення із візуалізацією логістики глядацького потоку.

Рекомендації.

1. **Логіка руху:** Продумайте, що глядач бачить першим (фокальна точка). Це має бути об'єкт, який "вводить" у тему виставки.
2. **Безпека (Safety):** Не забувайте залишати вільними проходи до пожежних виходів та вогнегасників. Ширина основного проходу має бути не менше 1.5–2 метрів для зручності відвідувачів (включаючи людей на кріслах колісних).
3. **Дистанція:** Враховуйте відстань між творами. Занадто щільна розвіска підходить для класики, тоді як сучасне мистецтво потребує більше «повітря» (білого простору навколо).
4. **Етикетаж:** Позначте на плані місця для кураторських текстів та індивідуальних етикеток біля робіт.

Інструменти для створення:

- **Професійні:** AutoCAD, ArchiCAD, SketchUp (для 3D).
- **Прості:** Adobe Illustrator, Canva або навіть відскановане чітке креслення від руки.

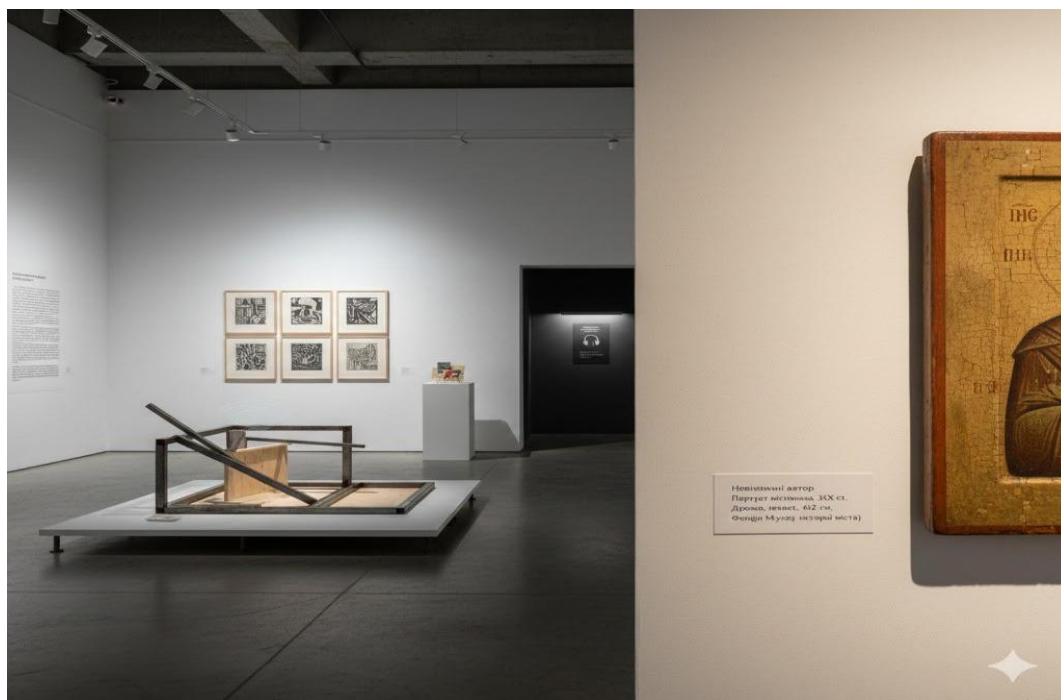
Експозиційний план Назва проєкту: «Межі пам'яті: Постколоніальний дискурс в українському мистецтві» **Локація:** Основна зала (Зал №1) **Масштаб:** 1:100

Умовні позначення:

- **1.1 – 1.7** – Номери творів згідно з чек-листом.
- **Блакитна пунктирна лінія** – Рекомендований маршрут глядача.
- **Червоний трикутник** – Вхід та пожежний вихід.
- **Чорна зона (1.3)** – Простір для відео-арту (затемнення).

Фотофіксація експозиції

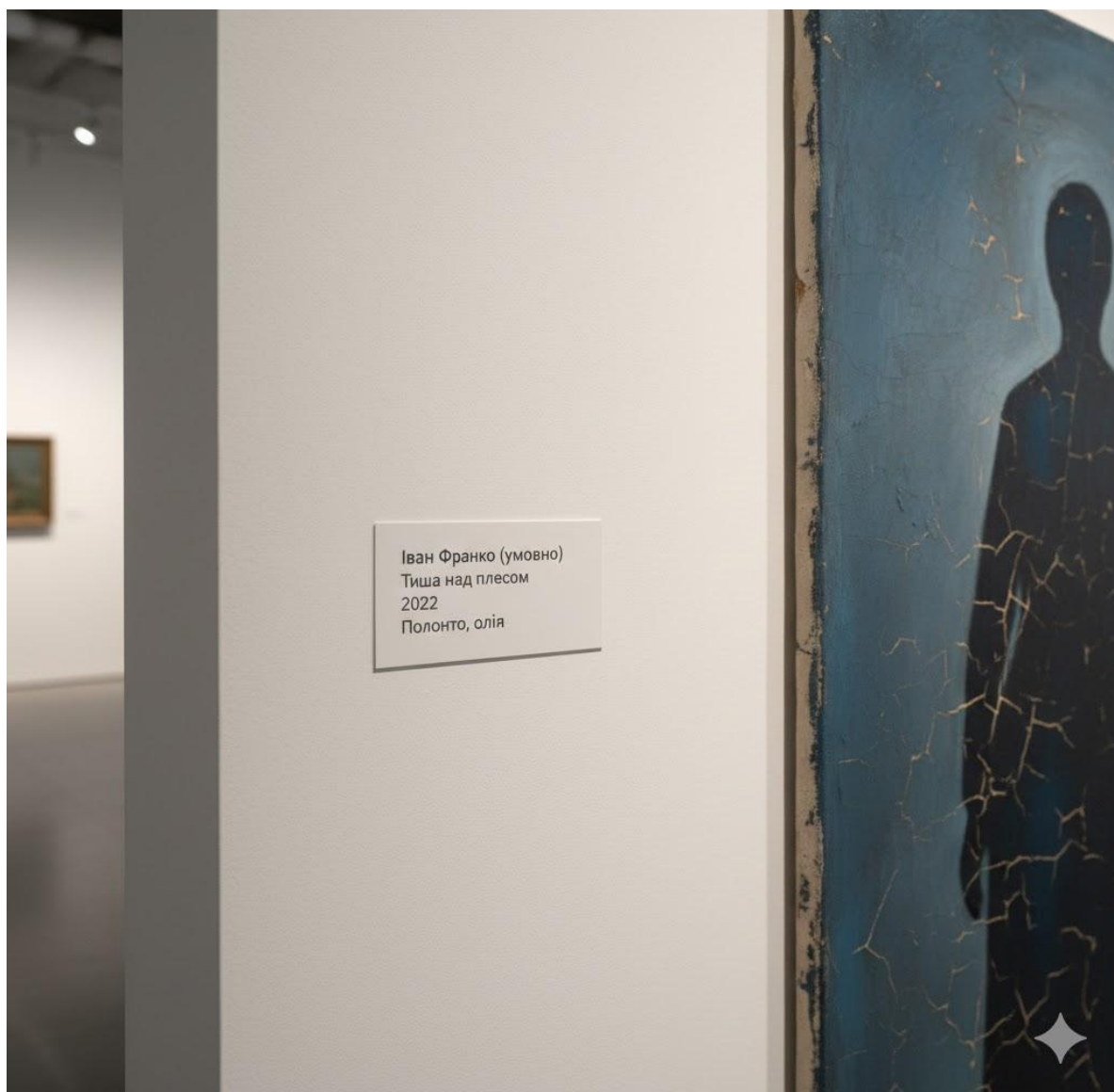
Загальний план

Середній план

Крупний план

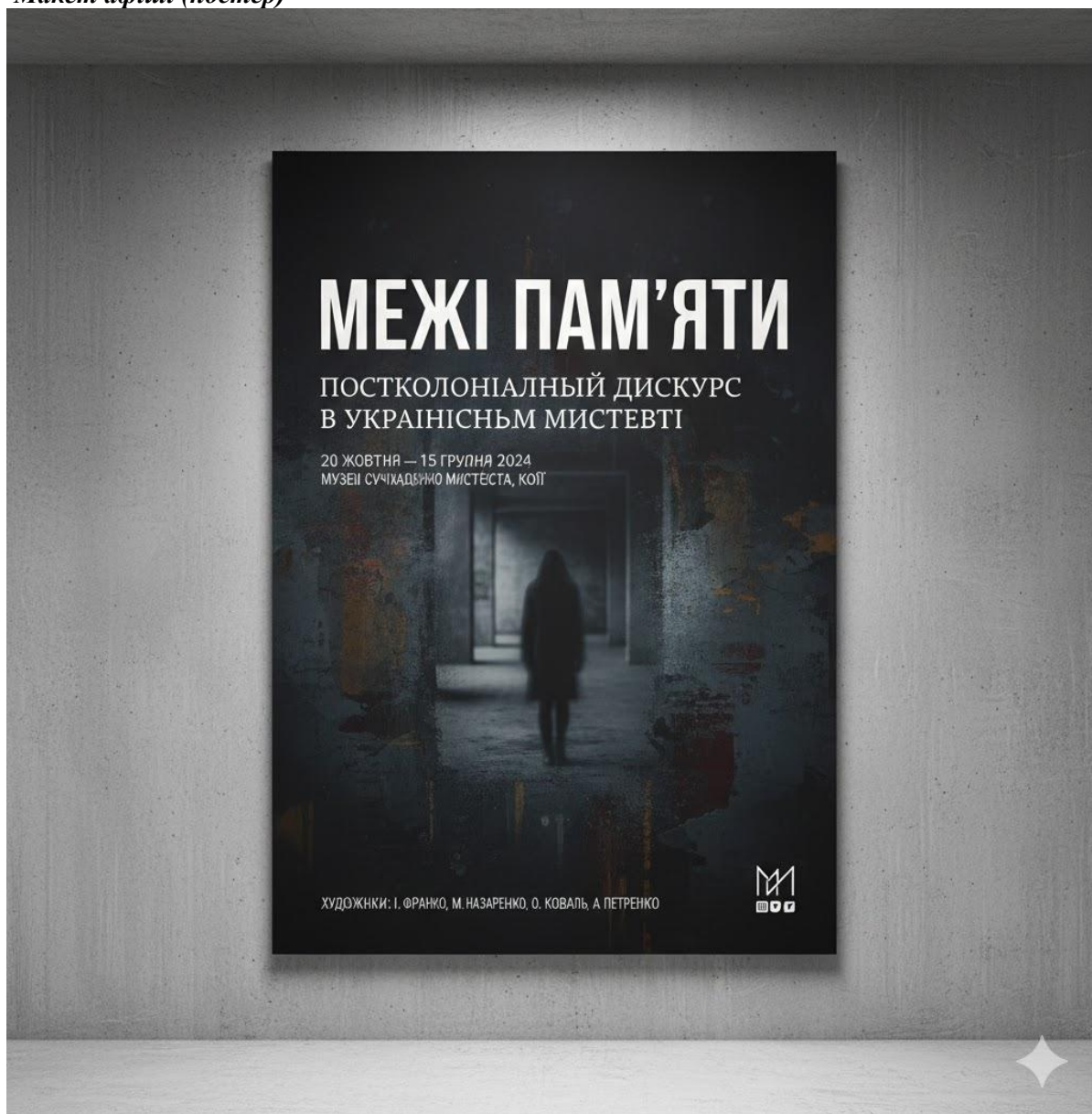

Рекомендація. Студентам рекомендується подати 3-4 ракурси:

Додаток

Промо-матеріали

Макет афіші (постер)

Рекомендації. Основні елементи афіші:

- **Назва виставки:** «МЕЖІ ПАМ'ЯТИ» (найбільший шрифт)
- **Підзаголовок/Концепція:** «Постколоніальний дискурс в українському мистецтві»
- **Дати проведення:** 20 жовтня – 15 грудня 2024
- **Місце проведення:** Музей Сучасного Мистецтва, Київ
- **Художники:** І. Франко, М. Назаренко, О. Коваль, А. Петренко (перелік ключових авторів або всіх)
- **Логотипи:** Музею, партнерів (якщо є)
- **QR-код** (для переходу на сайт виставки або реєстрації)
- **Контактна інформація** (за бажанням, або на звороті)

ПРЕС-РЕЛІЗ

Назва виставки: «МЕЖІ ПАМ'ЯТІ: Постколоніальний дискурс в українському мистецтві» **Дати:** 20 жовтня – 15 грудня 2024 **Місце:** Музей Сучасного Мистецтва, вул. Січових Стрільців, 10, Київ

Музей Сучасного Мистецтва з гордістю анонсує відкриття масштабного виставкового проєкту «МЕЖІ ПАМ'ЯТІ», що досліджує вплив постколоніального досвіду на українську культуру та ідентичність крізь призму сучасного мистецтва.

Виставка відкривається **20 жовтня 2024 року о 18:00.**

Кураторський проєкт об'єднав твори знакових українських художників, серед яких **Іван Франко, Марія Назаренко, Олександр Коваль та Анна Петренко.** Експозиція представить живопис, графіку, інсталяції та відео-арт, що розкривають теми історичної травми, деколонізації свідомості, переосмислення національного наративу та пошуку нових шляхів для майбутнього.

«МЕЖІ ПАМ'ЯТІ» пропонує глядачам глибокий діалог про минуле та сьогодення України. Виставка ставить питання: як мистецтво може бути інструментом для зцілення та формування нової колективної пам'яті? Куратор (Ваше П.І.Б.) зазначає: *"Цей проєкт – спроба візуалізувати складність українського досвіду, показати, як митці рефлексують над проблемами, що формували нас десятиліттями, і пропонують нові перспективи для осмислення себе у глобальному контексті."*

В рамках виставки заплановано серію публічних лекцій, кураторських екскурсій та дискусійних панелей за участю істориків, культурологів та художників.

Для акредитації ЗМІ та отримання додаткової інформації, будь ласка, **звертайтеся:** [Ваше Ім'я та Прізвище] [Ваша посада (наприклад, Куратор виставки / Прес-служба музею)] [Ваш e-mail] [Ваш телефон]

Про Музей Сучасного Мистецтва:

Музей Сучасного Мистецтва є провідною інституцією в Україні, що підтримує та експонує сучасне мистецтво, сприяючи діалогу між митцями та суспільством.

Пост для Instagram

Відкриття нової виставки: «МЕЖІ ПАМ'ЯТІ»!

Запрошуємо вас у подорож крізь історію та сучасність українського мистецтва!

Музей Сучасного Мистецтва презентує виставку «**МЕЖІ ПАМ'ЯТІ: Постколоніальний дискурс в українському мистецтві**». Цей проєкт – це глибоке занурення у те, як наш постколоніальний досвід впливає на нашу культуру та ідентичність сьогодні.

На вас чекають вражаючі роботи Івана Франка, Марії Назаренко, Олександра Ковалю, Анни Петренко та інших митців. Живопис, інсталяції, відео-арт – кожен твір є запрошенням до рефлексії.

Коли: Відкриття 20 жовтня о 18:00. Виставка триватиме до 15 грудня 2024. **Де:** Вул. Січових Стрільців, 10, Київ.

Приходьте, щоб відчувати, подумати та знайти власні відповіді!

#МежіПамяті #Постколониализм #УкраїнськеМистецтво #СучаснеМистецтво #КультураУкраїни #МузейСучасногоМистецтва #ВиставкаКиїв

Пост для Facebook

Заголовок: Як ми пам'ятаємо і що ми обираємо забути?

Друзі, раді анонсувати відкриття виставкового проєкту «**МЕЖІ ПАМ'ЯТІ: Постколоніальний дискурс в українському мистецтві**».

Ця виставка – не просто зібрання творів, а спроба кураторського дослідження того, як десятиліття колоніального впливу змінили нашу оптику. Разом із художниками ми шукаємо відповіді на складні питання: Де пролягає межа між нашою власною історією та нав'язаними наративами? Як сучасне мистецтво допомагає «деколонізувати» нашу пам'ять? Що становить фундамент нової української ідентичності сьогодні?

В експозиції представлені: Масштабні полотна **Івана Франка**, концептуальна графіка **Марії Назаренко**, просторові інсталяції **Олександра Ковалю** та мультимедійні проєкти **Анни Петренко**.

Кожен об'єкт – це точка входу в дискусію про наше минуле, яке все ще триває.

Відкриття: 20 жовтня о 18:00 **Локація:** Музей Сучасного Мистецтва (вул. Січових Стрільців, 10) **Тривалість:** 20.10 – 15.12.2024

Вхід на відкриття вільний. Протягом роботи виставки на вас чекають кураторські екскурсії та публічні дискусії.

Приєднуйтеся до діалогу! Будемо вдячні за поширення цього допису.

#МежіПамяті #СучаснеМистецтво #Деколонізація #КураторськийПроект #ВиставкаКиїв #ArtUkraine

Рекомендації:

Візуалізація: До поста найкраще прикріпити або **головну афішу**, або **серію з 3-4 фото** (головне зображення одного з творів + фото процесу монтажу для створення "бекстейдж" ефекту).

Теги: Обов'язково позначайте сторінки художників та інституції (через @), це значно збільшує охоплення.

Фото митців, процес підготовки, фото із відкриття.

Додаток

Фотофікація

1. Процес підготовки (Backstage)

2. Фото митців (Портрети)

3. Фото із відкриття

Рекомендація: У професійному пакеті документів митців зазвичай знімають поруч із їхніми роботами або в майстерні. На фото з відкриття, передати атмосферу: присутність глядачів, кураторська промова, взаємодія людей із мистецтвом.

- Підписи до фото: Кожне фото має бути підписане. Наприклад: *"фото. 7. Куратор [Прізвище] спільно з монтажною групою під час встановлення інсталяції О. Коваля"*.
- Відбір: Достатньо 6 якісних знімків, які розповідають історію створення проєкту: від порожніх стін до заповненого залу на відкритті.
- Дотримання авторських прав: У роботі вказуйте ім'я фотографа.

Додаток

КУРАТОРСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ПРОЄКТУ

Назва: «Межі пам'яті: Постколоніальний дискурс в українському мистецтві»

1. Актуальність та проблематика

Сучасна Україна перебуває у стані інтенсивного переосмислення власного історичного наративу. Процес деколонізації, який раніше сприймався як академічна дискусія, після 2022 року перетворився на стратегічну необхідність виживання культури. Проєкт «Межі пам'яті» фокусується на дослідженні «білих плям» та «нав'язаних спогадів», що сформувалися протягом століть перебування України в межах імперських структур.

Головне питання проєкту: Як індивідуальна та колективна пам'ять реагує на травму колоніального минулого і яким чином мистецтво може стати інструментом «розмінування» свідомості від імперських міфів?

2. Тематичні блоки експозиції

Виставка структурована за трьома основними лініями, що розгортаються у просторі галереї:

- **Блок I: «Архівні фантоми».** Тут представлені роботи, що працюють із деконструкцією радянського та імперського візуального коду. Митці використовують метод апропріації (привласнення) офіційних символів, перетворюючи їх на об'єкти критики або іронії.
- **Блок II: «Ландшафт як свідок».** У цьому розділі акцент зміщується на землю та територію. Ми бачимо, як колоніальна політика змінювала не лише назви міст, а й саму структуру ландшафту (індустріалізація, екоцид). Мистецтво тут виступає як спосіб перосмислення структури ландшафту - це не ідеологічне нашарування, а наслідок радянської політики індустріалізації, яка призвела до екоциду.

3. Кураторська стратегія та вибір авторів

Для реалізації задуму було обрано стратегію **діалогу поколінь**.

- **Класики (музейний фонд):** Роботи авторів ХХ століття (наприклад, графічні серії Георгія Якутовича) слугують фундаментом, демонструючи тяглість пошуку ідентичності навіть у часи цензури.
- **Сучасники:** Залучення молодих митців (О. Коваль, А. Петренко) дозволяє застосувати інструментарій Critical Theory та Postcolonial Studies. Їхні інсталяції є більш радикальними та інтерактивними, що залучає глядача до співучасті.

4. Робота з глядачем та медіація

Кураторський задум передбачає, що глядач не є пасивним спостерігачем. Експозиція побудована таким чином, щоб спровокувати внутрішній діалог. Для цього використовуються:

- **Текстові інтервенції:** Замість сухих описів на стінах розміщено питання, що спонукають до роздумів («Чи є цей спогад вашим, чи ви прочитали його у підручнику?»).

- **Звуковий ландшафт:** Спеціально створений аудіосупровід (ембієнт із фрагментами архівних записів) створює ефект занурення в «лабіринти пам'яті».

5. Очікуваний результат

Виставка має стати майданчиком для публічної рефлексії. Результатом проєкту має бути не лише естетичне задоволення, а й формування у відвідувача навичок критичного сприйняття історії. «Межі пам'яті» – це не про минуле, це про те, як ми вибираємо пам'ятати сьогодні, щоб мати право на власне майбутнє.

Рекомендації: Структура: **Не пишіть суцільним текстом. Розбивайте на логічні блоки**

1. **Зв'язок із об'єктами:** Згадуйте конкретні прізвища художників та назви робіт, які ви включили у Чек-лист. Концепція не повинна бути «відірваною» від реальних експонатів.
2. **Мова:** Уникайте зайвого пафосу. Концепція має бути інтелектуальною, але зрозумілою.

Додаток

Експлікації

1. Головна вступна експлікація

(Розміщується при вході до виставки, великим шрифтом на стіні)

МЕЖІ ПАМ'ЯТІ: Постколоніальний дискурс в українському мистецтві

Що залишається від нашої історії, якщо прибрати з неї чужі назви, нав'язані пам'ятники та ідеологічні фільтри? Виставка «Межі пам'яті» запрошує до розмови про деколонізацію нашої свідомості.

Протягом десятиліть український культурний ландшафт формувався в умовах імперського тиску. Мистецтво часто ставало або інструментом пропаганди, або актом тихого опору. Сьогодні ми опинилися в точці, де переосмислення минулого стає актом визволення.

У цій залі представлено твори, що досліджують травми та трансформації нашої колективної пам'яті. Через живопис, об'єкт та відео-арт ми пробуємо знайти відповідь на питання: де закінчується нав'язаний міф і починається наша справжня історія?

Це простір для рефлексії, де кожен об'єкт – це дзеркало, в якому відбиваються наші спроби згадати себе.

Секційна експлікація: Блок «Ландшафт як свідок»

ЛАНДШАФТ ЯК СВІДОК: Понівечена земля

Земля пам'ятає більше, ніж люди. Колоніальна експлуатація залишала шрами не лише в душах, а й на тілі самого ландшафту. Масштабна індустріалізація, перейменування міст, знищення природи заради ідеологічних проєктів – усе це частини одного процесу привласнення простору.

Художники цього блоку звертаються до пейзажу як до живого організму, що зберігає пам'ять про покоління. Їхні роботи – це спроба повернути

суб'єктність українській землі, побачити її поза межами «імперської периферії».

Рекомендація:

- **Мова:** В ідеалі мають бути двомовними (Укр/Англ).
- **Обсяг:** Вступний текст не має перевищувати **1500–2000 знаків**. Секційні тексти – **800–1000 знаків**.

Додаток

Публічна програма проєкту

Тези кураторської екскурсії (Script outline)

Це не повний текст, а логічна структура розповіді для відвідувачів.

Вступ (біля головної експлікації):

- **Вітання та контекст:** Чому ми тут? (Пояснення назви «Межі пам'яті»).
- **Кураторський підхід:** Зауважити, що виставка не дає готових відповідей, а ставить питання про нашу деколонізацію.

Зупинка 1. Блок «Архівні фантоми» (Робота Марії Назаренко):

- **Ключовий меседж:** Чи може брехати радянський архів?
- **Інтерактив:** Попросити глядачів впізнати елементи радянського побуту на офортах. Пояснити прийом «деконструкції символу».

Зупинка 2. Центральний об'єкт (Інсталяція Олександра Ковалю «Структура №5»):

- **Акцент на матеріалах:** Чому використано іржавий метал та дерево? (Символіка індустріального минулого).
- **Простір:** Як ця робота «розрізає» зал і змушує глядача змінити маршрут, метафорично виходячи за межі звичної колії.

Зупинка 3. Блок «Тіло і голос» (Відео-арт):

- **Емоційне завершення:** Обговорення особистої відповідальності за пам'ять.
- **Питання до аудиторії:** «Який спогад із вашого дитинства здається вам зараз частиною чужого наративу?»

Майстер-клас: «Колаж пам'яті: деконструкція архіву»

Орієнтований на підлітків та дорослих.

Мета: На практиці зрозуміти метод деконструкції, який використовують художники виставки.

- **Тривалість:** 90 хвилин.
- **Матеріали:** Копії архівних фотографій, старих газет, кальки, вугілля, кольоровий скотч, ножиці, клей.

План заходу:

1. **Міні-лекція (10 хв):** Куратор показує, як зміна контексту зображення змінює його зміст (наприклад, як вирізана постать із групового фото стає символом «стирання» людини з історії).

2. **Практична частина (60 хв):** Учасники працюють із копіями документів. Завдання: створити колаж, де через нашарування матеріалів (калька) або видалення елементів (вирізання) створюється новий зміст.
3. **Презентація та рефлексія (20 хв):** Кожен учасник дає назву своїй роботі та пояснює, яку «межу пам'яті» він досліджував.

Рекомендації:

Різноманітність: можна запропонувати інші заходи

Інклюзивність: Обов'язково додайте про те, що програма адаптована для людей з порушеннями зору/слуху/ рухового апарату.

Додаток

Етикетаж

Олександр КОВАЛЬ (нар. 1985, Львів) Структура №5 2023 Метал, дерево, авторська техніка 60 × 70 см <i>Власність автора</i>
--

Технічні вимоги до оформлення:

- **Розмір:** Стандартний розмір етикетки зазвичай **10x15 см** або **15x21 см**.
- **Шрифт:** Використовуйте максимально читабельні шрифти (наприклад, *Arial*, *Helvetica*, *Open Sans*). Розмір шрифту (кегель) для назви – **20-24 pt**, для основного тексту – **14-16 pt**.
- **Мова:** У сучасній музейній практиці України етикетки часто роблять двомовними (Українська / Англійська).

Додаток

Інформація про локацію
Назва та адреса (або опис типу простору).
Площа (у кв. м.) та висота стель.
Стан поверхонь (можливість кріплення на стіни, підвісні системи).
Електрозабезпечення (кількість та розташування розеток для медіа-об'єктів).

ЗРАЗКИ**Додаток**

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І
АРХІТЕКТУРИ

Факультет теорії та історії мистецтва
Кафедра теорії та історії мистецтва

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
освітнього рівня «магістр»

на тему: **МЕЖІ ПАМ'ЯТІ: ПОСТКОЛОНІАЛЬНИЙ ДИСКУРС В
УКРАЇНСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ**

Виконала: здобувач освітнього ступеня
магістра, II року навчання,
групи мист/маг-25 заочна форма навчання,
спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
освітньо-наукової програми
«Мистецтвознавство. Теорія та історія
мистецтва»

ГРИЩЕНКО ТАМАРА ВОЛОДИМИРІВНА

Керівник: доцент, кандидат мистецтвознавства
КАШШАЙ Олена Степанівна

Рецензент: доцент, кандидат
мистецтвознавства
СИДОР ОЛЕГ ВЯЧЕСЛАВОВИЧ

Київ – 2025

Додаток

ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну магістерську роботу за спеціальністю 023
Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація» освітньо-наукової програми «Кураторство.
Національні та міжнародні практики арт-ринку» на тему:

(назва теми)

студента _____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Форми навчання _____

1. Обґрунтування актуальності теми:
2. Мета та завдання роботи:
3. Обсяг та структура роботи, характеристика її розділів:
4. Оцінка повноти використання фактичних даних:
5. Використання в роботі відповідних методів досліджень:
6. Результати роботи (наукові, практичні):
7. Відповідність роботи завданню та оцінка повноти його виконання:
8. Оцінка професійного рівня підготовки магістра:
9. Недоліки:
10. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи

Науковий керівник: _____

(науковий ступінь, посада) (підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Дата _____

Підпис _____

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

студента _____

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

на тему:

« _____ »

Відгук рецензента магістерської роботи пишеться (друкується) в довільній формі, визначаючи за можливістю:

- актуальність наукового дослідження;
- ступінь самостійності у виконанні кваліфікаційної магістерської роботи;
- новизну поставлених питань та оригінальність їх вирішення, повноту розроблення теми дослідження;
- вміння працювати із фаховою літературою;
- рівень оволодіння методами дослідження;
- визначення глибини при проведенні мистецтвознавчого аналізу творів;
- логічність, послідовність, аргументованість, грамотність викладення матеріалу;
- позитивні сторони та недоліки;
- загальну оцінку роботи (позитивну або негативну), оцінку магістерської роботи за 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»;
- висновок про те, якою мірою дослідження відповідає визначеним вимогам до магістерської роботи;

Рецензент _____

(підпис) (науковий ступінь, вчене звання, П.І.Б.)

“ _____ ” _____ 20__ р.

**Підпис рецензента має бути завірений у відділі кадрів за місцем роботи
рецензента !**

Додаток

Зразки оформлення посилань і бібліографічного опису

Видання	Посилання у тексті	Схема опису	Приклад опису
Книга: 1 автор	(Лагутенко, 2006) (Smithers, 2023, p. 175, fig. 7.5)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва книги. Місце видання: Видавництво.	Лагутенко, О. А., 2006. <i>Українська графіка першої третини XX століття</i> . Київ: Грані Т. Smithers, T., 2023. <i>The Cults of Raphael and Michelangelo Artistic Sainthood and Memorials as a Second Life</i> . New York; London: Routledge, Taylor & Francis.
Книга: 2 автори	(Кара-Васильєва & Чегусова, 2005) (Williams, Ogden, 1994)	Прізвище1, Ініціали1, Прізвище2, Ініціали2, Рік. Назва книги. Місце видання: Видавництво.	Кара-Васильєва, Т. & Чегусова, З., 2005. <i>Декоративне мистецтво України XX століття. У пошуках «великого стилю»</i> . Київ: Либідь. Williams, D. & Ogden, J., 1994. <i>Greek Gold: Jewellery of the Classical World</i> . London: British Museum Press.
Книга: 3 автори	(Логвин, Міляєва & Свенціцька, 1976) (Nava, Osanna & Faveri, 2008, p. 237-239)	Прізвище1, Ініціали1, Прізвище2, Ініціали2, Прізвище3, Ініціали3, Рік. Назва книги. Місце видання: Видавництво.	Логвин, Г., Міляєва, Л. & Свенціцька, В., 1976. <i>Український середньовічний живопис: альбом</i> . Київ: Мистецтво. Nava, M. L., Osanna, M. & Faveri, C. De., 2008. <i>Antica flora lucana: repertorio storico-archeologico</i> . Venosa: Osanna.
Книга: 4 автори і більше	(Bower et al., 1998)	Прізвище1, Ініціали1, Прізвище2, Ініціали2, Прізвище3, Ініціали3, Прізвище4, Ініціали4, Рік. Назва книги. Місце видання: Видавництво.	Bower V., Knapp J. H., Little S. & Torchia R. W., 1998. <i>Decorative Arts, Part II: Far Eastern Ceramics and Paintings; Persian and Indian Rugs and Carpets</i> . Washington: National Gallery of Art.
Монографія у серійному виданні з пронумерованими томами, що складає окремий том	(Guest, 2016, p. 384-402)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва монографії. Назва серії, номер тому. Місце видання: Видавництво.	Guest, C. L., 2016. <i>The understanding of ornament in the Italian Renaissance</i> . Brill's studies on art, art history, and intellectual history, 10. Leiden: Brill.
Книга: укладач	(уклад. Скляренко & Кулівник, 2016)	Прізвище, Ініціали укладача. уклад., Рік. Назва книги. Відомості про видання. Місце видання:	Скляренко, Г. & Кулівник, М., уклад., 2016. <i>Інша історія: Мистецтво Києва од відлиги до перебудови: каталог виставки</i> . НХМУ, 2.09–30.10.2016. Аукціонний дім «Дукат». Київ: б. в.

		Видавництво.	
Книга: упорядник	(упоряд. Горбачов, Д., Папета, С. & Папета, О. 2023, с. 219-222). (eds. Herman & Balashova, 2021)	Прізвище, Ініціали упорядника. упоряд., Рік. <i>Назва книги.</i> Відомості про видання. Місце видання: Видавництво.	Горбачов, Д., Папета, С. & Папета, О. упоряд., 2023. <i>Український художній авангард: Маніфести, публіцистика, бесіди, спогади, листи.</i> Київ: Дух і Літера. Herman, L. & Balashova, O. eds., 2021. <i>The Art Of Ukrainian Sixties.</i> Kyiv: Osnovy Publishing.
Книга: автор-упорядник	(авт.-упоряд. Шимчук, 2005)	Прізвище, Ініціали автора-упорядника. авт.-упоряд., Рік. <i>Назва книги.</i> Відомості про видання. Місце видання: Видавництво	Шимчук, Є. авт.-упоряд., 2005. <i>Сельська Мартин: альбом.</i> Львів; Київ: Оранта.
Книга: автор і перекладач	(Шміт, 2023, с. 238)	Прізвище, Ініціали., Рік. <i>Назва книги.</i> Переклад з* Ініціали, Прізвище перекладача. Відомості про видання. Місце видання: Видавництво.	Шміт, Ф. 2023. <i>Мистецтво: його психологія, його стилістика, його еволюція.</i> Переклад з рос. А. Пучкова. Київ: Дух і Літера.
Книга: автор-організація	(Міністерство, 2005, с. 37)	Назва організації, Рік. <i>Назва книги.</i> Відомості про видання. Місце видання: Видавництво.	Міністерство освіти і науки України, 2005. <i>Державна програма розвитку освіти в Україні на 2006–2010 роки.</i> Київ: б. в.
Книга без автора	(Нормативні, 2008, с. 79)	<i>Назва книги.</i> Рік. Номер перевидання (за наявності). Місце видання: Видавництво.	<i>Нормативні акти з питань охорони інтелектуальної власності та трансферу технологій.</i> 2008. 2-е вид., доп. Київ: Центр інтелектуальної власності та передачі технологій НАН України.
Книга: перевидання	(Селівачов, 2009)	Прізвище, Ініціали, Рік. <i>Назва книги.</i> Номер перевидання. Місце видання: Видавництво.	Селівачов, М., 2009. <i>Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія).</i> 3- тє вид. допов. та випр. Київ: Редакція вісника «АНТ».
Багатотомне видання (1 автор)	(Федорук, 2006– 2008)	Прізвище автора, Ініціали., Рік/Роки. <i>Назва книги.</i> Відомості про видання. Місце видання: Видавництво.	Федорук, О. К., 2006–2008. <i>Перетин знаку: Вибрані мистецтвознавчі статті: у 3 кн.</i> Київ: Видавничий дім А+С.
Багатотомне видання (за редакцією,	(редкол. Жулинський та	Прізвище, Ініціали. ред., редкол.,	Жулинський, М. Г, Бондар, М. П., Бронь, О. В., Дзюба, І. М.,

редколегія)	ін., 2012–2015)	Рік/Роки. Назва книги. Відомості про видання. Місце видання: Видавництво.	Смілянська, Л. В., Стус, Д. В. & Чамата, Н. П. редкол., 2012–2015. <i>Шевченківська енциклопедія</i> : в 6 т. Київ: б. м.
Окремий том багатотомного видання	(Федорук, 2006) (ред. Ганзенко та ін., 2010)	Прізвище автора/редактора тому, Ініціали., Рік. Назва книги. Том. Назва тому. Місце видання: Видавництво.	Федорук, О. К., 2006. <i>Перетин знаку: Вибрані мистецтвознавчі статті: у 3 кн. Кн. 1: Історія та теорія мистецтва. Постаті. Народна творчість</i> . Київ: Видавничий дім А+С. Ганзенко, Л., Забашта, Р., Трегубова, Т. & Коренюк, Ю. ред., 2010. <i>Історія українського мистецтва: у 5 т. Т. 2: Мистецтво середніх віків</i> . Київ: б. в.
Збірник наукових праць (за редакцією)	(ред. Моця, 2022) (ed. Gazda, 2002)	Прізвище, Ініціали. ред., Рік. Назва книги. Місце видання: Видавництво.	Моця, О. П. ред., 2022. <i>Між Дніпром і Босфором: міжцивілізаційні контакти в зоні Чорного моря в середньовічні часи. Нариси</i> . Київ: ІА НАН України. Gazda, E. K. ed., 2002. <i>The Ancient art of Emulation: Studies in Artistic Originality and Tradition from the Present to Classical Antiquity. Memoirs of the American Academy in Rome. Supplementary volume; 1</i> . Ann Arbor: University of Michigan Press.
Два редактори і більше	(eds. Allan, Anagnostou-Laoutides & Stafford, 2020)	Прізвище1, Ініціали1, Прізвище2, Ініціали2, Прізвище3, Ініціали3. ред., Рік. Назва книги. Місце видання: Видавництво.	Allan, A., Anagnostou-Laoutides, E. & Stafford, E. eds., 2020. <i>Herakles Inside and Outside the Church. From the First Apologists to the End of the Quattrocento</i> . Leiden; Boston: Brill.
Два або більше міст у виданні	(Pekarska, 2011)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва книги. Місце видання1, Місце видання2: Видавництво.	Pekarska, L., 2011. <i>Jewellery of Princely Kiev. The Kiev Hoards in the British Museum and the Metropolitan Museum of Art and related material</i> . Mainz; London: Verlag des Romisch-Germanischen Zentralmuseums.
Книга без року видання чи видавництва	(Національний ..., б. р., с. 27)	Назва книги. (б. р. - *без року видання). Місце видання (б. в. – *без видавництва).	Національний історико-культурний заповідник Чигирин. б. р. Черкаси: б. в.
Дисертація	(Івашків, 2021, с. 117, 120)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва дисертації. Дисертація вчений ступінь. Офіційна назва установи.	Івашків, Г., 2021. <i>Українська народна фігурна кераміка XIX–XX ст.: пластика декору та форми, концепція образів</i> . Дисертація доктора мистецтвознавства. Львівська національна академія мистецтва.

	(Pfeiffenberger, 1966)		Pfeiffenberger, S. 1966. <i>The Iconology of Giotto's Virtues and Vices at Padua</i> : PhD Dissertation. Bryn Mawr College.
Автореферат дисертації	(Протас, 2021) (Герман, 2016)	Прізвище Ініціали, Рік. Назва дисертації. Автореферат дисертації вчений ступінь. Офіційна назва установи.	Протас, М. О., 2021. <i>Парадигмальні трансформації мистецтва XX–XXI століть: стильові стратегії формотворення</i> . Автореферат дисертації доктора мистецтвознавства. Інститут проблем сучасного мистецтва. Герман, Є. С., 2016. <i>Кураторська практика в сучасному мистецтві. Світовий досвід та український контекст</i> . Автореферат дисертації кандидата мистецтвознавства. Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури.
Матеріали конференцій	(ред. Ложкіна, 2020)	Прізвище, Ініціали (ред., уклад., упоряд.), Рік. Назва книги. Відомості про видання. Місце видання: Видавництво.	Ложкіна, А. ред., 2020. <i>Космос всередині. Наїв і мистецтво аутсайдерів в Україні та світі: дефініції, історичний контекст, дослідницькі кейси</i> . Матеріали онлайн-конференції в рамках Фестивалю наївного мистецтва. 2020. Київ: Видавництво Артбук.
Тези конференцій	(упоряд. Лисенко, 2021).	Прізвище, Ініціали (ред., уклад., упоряд.), Рік. Назва книги. Відомості про видання. Місце видання: Видавництво.	Лисенко, Л. О. упоряд., 2021. <i>Восьмі Платонівські читання пам'яті академіка Платона Білецького (1922–1998): Тези доповідей Міжнародної наукової конференції, 21 листопада 2020 р., НАОМА</i> . Київ: СПД Чалтинська Н. В.
Складові частини документа			
Окремий розділ колективної монографії	(Лагутенко, 2021)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва розділу. У: Назва книги. Місце видання: Видавництво, сторінковий інтервал.	Лагутенко, О. А., 2021. Найризикованіші експерименти у пошуку нової образності. У: <i>Український театральний костюм XX–XXI століть. Ескізи</i> . Київ; Львів; Харків: Видавець Олександр Савчук, с. 10-19.
Окремий розділ колективної монографії, книги, каталогу виставки (за редакцією)	(Debernardi, 2013)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва розділу. У: Прізвище, Ініціали редактора. ред. Назва книги. Місце видання: Видавництво, сторінковий інтервал.	Debernardi, L., 2013. <i>Convenevole da Prato, Regia carmina</i> . In: Donato, M. M. & Pareli, D. eds. <i>Dal Giglio al David. Arte civica a Firenze fra Medioevo e Rinascimento. Catalogo della mostra (Firenze, 14 maggio-8 dicembre 2013)</i> . Firenze: Giunti, pp. 166-169.
Окремий розділ книги (за редакцією) у багатотомному виданні	(Русяєва, 2008, с. 483-565)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва розділу. У: Прізвище, Ініціали редактора. ред. Назва книги. Том. Назва тому.	Русяєва, М. В., 2008. Античний світ Північного Причорномор'я. Образотворче та вжиткове мистецтво. У: Михайлова, Р. & Забашта, Р. ред. <i>Історія українського мистецтва: у 5 т. Т. 1: Мистецтво первісної доби та</i>

	(Лисенко & Протас, 2007) (Boardman, Palagia & Woodford, 1988, p. 786-788, cat. 1226-1255)	Місце видання: Видавництво, сторінковий інтервал.	<i>Стародавнього світу</i> . Київ: АДЕФ-Україна, с. 380-565, 663-677. Лисенко, Л. О. & Протас, М. О., 2007. Скульптура. У: Скрипник, Г. ред. <i>Історія українського мистецтва: у 5 т. Т. 5: Мистецтво XX століття</i> . Київ: б. в., с. 802-827. Boardman, J., Palagia, O. & Woodford, S., 1988. Herakles. In: <i>Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae (LIMC). Vol. IV.1: Eros – Herakles</i> . Zürich, München: Artemis Verlag, pp. 728-838.
Окремий розділ колективної монографії, книги з doi (за редакцією) у багатотомному виданні	(Мазур, 2022) (Seliwaczow & Pozdniakow, 2022)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва розділу. У: Прізвище, Ініціали редактора. ред. <i>Назва книги. Том. Назва тому.</i> Місце видання: Видавництво, сторінковий інтервал.	Мазур, В. 2022. Начерки Станіслава Виспянського як джерела дослідження поєднання мистецтв в опорядженні костелів. In: Gronek, A. red. <i>O miejsce książki w historii sztuki. Część III: Sztuka książki około 1900. W 150. rocznicę urodzin Stanisława Wyspiańskiego</i> . Kraków: Księgarnia Akademicka, s. 81-88. https://doi.org/10.12797/9788381386548.05 Seliwaczow, M. & Pozdniakow, W., 2022. Źródła inspiracji Jerzego Narbuta w dziełach okresu petersburskiego (1906–1917). In: Gronek, A. red. <i>O miejsce książki w historii sztuki. Część III: Sztuka książki około 1900. W 150. rocznicę urodzin Stanisława Wyspiańskiego</i> . Kraków: Księgarnia Akademicka, s. 143-156. https://doi.org/10.12797/9788381386548.10
Стаття у збірнику	(Русяєва, 2020, с. 126-128, рис. 3) (Bentz, 2015, p. 436-437)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва статті. У: Прізвище Ініціали редактора/редакторів (ред.). <i>Назва збірника.</i> Місце видання: Видавництво, сторінковий інтервал.	Русяєва, М. В., 2020. Ранньоелліністичний рельєф з зображенням тиміатерія з Пантікапея. У: Буйських, А. В. & Сон, Н. О. ред. <i>Від античності до християнства. Збірник наукових статей, присвячений 70-річчю Віталія Михайловича Зубаря</i> . Київ: ІА НАНУ, с. 123-144. Bentz, K. M., 2015. Ancient Idols, Lascivious Statues, and Sixteenth-Century Viewers in Roman Gardens. In: Alison, M. R. & C. Poe, P., eds. <i>Receptions of Antiquity, Constructions of Gender in European Art, 1300–1600</i> . Leiden; Boston: Brill, pp. 418-449.
Стаття у журналі	(Голубець, 2002, с. 64)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва статті. <i>Назва журналу</i> , номер тому, сторінковий	Голубець, О., 2002. Художнє життя 1970-х – середини 1980-х років: «Втеча» у сфери декоративно-прикладного мистецтва. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв, 2, с. 62-68.

		інтервал.	
Стаття у серійному виданні	(Братченко, 2008, с. 212) (Denysiuk, 2019)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва статті. Ініціали редактора/ редакторів. ред. Назва серійного видання, номер тому, Назва тому (за наявності), сторінковий інтервал.	Братченко, С. Н., 2008. Олександрівські могили-кургани в долині Лугані. <i>Матеріали та дослідження з археології Східної України</i> , 8, с. 134-217. Denysiuk, O., 2019. Kobieta w twórczości Hryhorija Kruka: wspaniałe w tym, co banalne. Malinowski, J., Gavrash, I. & Pospiszil, A. eds. <i>Sztuki Europy Wschodniej. VII: Sztuka ukraińska XX wieku i polsko-ukraińskie związki artystyczne</i> , s. 153-160.
Стаття у журналі з подвійною (том /частина) нумерацією	(Mikheienko, 2021, p. 71, fig. 5) (Rohotchenko et al., 2022)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва статті. Назва журналу, номер тому (випуску / частини), сторінковий інтервал.	Mikheienko, K., 2021. Directions of the Old Rus Church Architecture Development of the 12 th – the first third of the 13 th century. <i>Anastasis. Research in Medieval Culture and Art</i> , VIII (1), pp. 65-90. Rohotchenko, O., Zuziak, T., Markovskiy, A., Lagutenko, O. & Marushchak, O., 2022. Socialist Realism: An Instrument of Class Struggle in Ukrainian Fine Arts and Architecture. <i>Postmodern Openings</i> , 13(3), pp. 323-345. https://doi.org/10.18662/po/13.3/492
Стаття з doi у журналі	(Русяєва, 2021) (Новікова & Лагутенко, 2021, с. 75-77) (Shkolna et al., 2021, p. 659)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва статті. Назва журналу, номер тому, випуску / частини, число, сторінковий інтервал. Doi.	Русяєва, М. В., 2021. Теракотові бюсти богині з коримбами з Ольвії Понтійської елліністичного часу. <i>Текст і образ: актуальні проблеми історії мистецтва</i> , 1 (11), с. 5-28. https://doi.org/10.17721/2519-4801.2021.1.01 Новікова, О. В. & Лагутенко, О. А., 2021. Вироби цінци доби Сун у Музеї Ханенків: особливості декору, технології виготовлення та побутування. <i>Східний світ</i> , 3, с. 72-83. https://doi.org/10.15407/orientw2021.03.072 Shkolna, O., Sosik, O., Barbalat, O., Sytnyk, I. & Kashshay, O., 2021. Kyivan Rus Kolts with enamels and Niello: genesis, sources of inspiration, iconography, attribution issues. <i>Linguistics and Culture Review</i> , 5 (S2), pp. 645-677. https://doi.org/10.37028/lingcure.v5nS2.1409
Інтерв'ю з doi у журналі	(Балашова, Лисун & Глеба, 2023)	Прізвище, Ініціали опитуваного, Рік. Назва інтерв'ю. Інтерв'ював... ім'я та прізвище. Назва журналу/газети,	Балашова, О., Лисун, Т. & Глеба, Г., 2023. Архів мистецтва воєнного стану: Інтерв'ю з кураторками проєкту Ольгою Балашовою, Тетяною Лисун і Галиною Глебою. Інтерв'ювали Валерія Клочко і Ілля Левченко. <i>Текст і образ: актуальні</i>

	(Jonckheere, 2018, p. 99)	номер тому, випуску / частини, число, сторінковий інтервал. Doi.	проблеми історії мистецтва, 1(15), с. 60-70. https://doi.org/10.17721/2519-4801.2023.1.04 . Jonckheere, K., 2018. «Art is not only beauty»: an interview with art historian Koenraad Jonckheere. The interviewer Stefaniia Demchuk. <i>Text and image: essential problems in art history</i> , 2(6), pp. 98-105. https://doi.org/10.17721/2519-4801.2018.2.06
Матеріали конференції	(Селівачов, 2020, с. 33) (Беляєва & Фіалко, 2013) (Nuzzo, 2010, p. 350)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва. У: Прізвище, Ініціали редактора. Ред. Назва збірки. Опис збірки. Місце видання: Видавництво, сторінковий інтервал.	Селівачов, М., 2020. Оксюморон «наївне мистецтво»: найменування, поняття та альтернативні визначення. У: Ложкіна, А. ред. <i>Космос всередині. Наїв і мистецтво аутсайдерів в Україні та світі: дефініції, історичний контекст, дослідницькі кейси. Матеріали онлайн-конференції в рамках Фестивалю наївного мистецтва. 2020</i> . Київ: Видавництво Артбук, с. 31-41. Беляєва, С. О. & Фіалко, О. Є., 2013. Прикраси з розкопок в Аккермані та Очакові: каблучки. У: Строкова, Л. В. & Ключко, Л. С. редкол. <i>Музейні читання. Матеріали наукової конференції «Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки»</i> . Київ, Україна, 12–14 листопада 2012 р. Київ: МІКУ, с. 155-162. Nuzzo, A., 2010. Osservazioni sulla figura dell'Ercole nel sigillo del Comune di Firenze. In: Rossi, L. C. ed. <i>Le Strade di Ercole. Itinerari umanistici e altri percorsi. Seminario internazionale per i centenari di Coluccio Salutati e Lorenzo Valla. Bergamo, 25–26.10.2007</i> . Florence: Sismel Edizioni del Galluzzo, pp. 343-352.
Тези конференції	(Деревська, 2022)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва тез. У: Прізвище, Ініціали редактора/упорядника. Назва конференції. Опис збірки тез. Місце проведення, дата. Місце видання: Видавництво, сторінковий інтервал. Doi (за наявності).	Деревська, О., 2022. Запозичення іконографії Лютера в українському мистецтві: Апокаліпсис гравера Прокопія як частина загальноєвропейського процесу. У: Пітеніна, В. Є. & Корчина, Н. І. ред.-упор. <i>Десяті Платонівські читання: тези доповідей Міжнародної наукової конференції. 20 листопада 2022 р., Київ, НАОМА</i> . Львів; Торунь: Liha-Pres, с. 33-34. https://doi.org/10.36059/978-966-397-301-2-11
Стаття з газети	(Сатаєва, 1980)	Прізвище, Ініціали автора(ів)., Рік.	Сатаєва, Т. 1980. Образ рідного міста. Вечірній Київ, 5 Березн., с. 3.

		Назва статті. <i>Повна назва газети</i> , число і місяць (скорочено та з великої літери) видання газети, сторінки.	
Архівні документи			
Архівний документ під автором	(Федорова, 1962, арк. 2) (Мусієнко, б. р., арк. 4)	Прізвище, Ініціали, Рік (за наявності). <i>Назва документа</i> . Назва зібрання, фонду або колекції. Позначення фонду, опису *, справи * та аркушів документа. Місто, в якому знаходиться архів: Офіційна назва архіву. *за наявності	Федорова, Н., 1962. <i>Лист Федорової Н. І. Одеському обласному відділенню Худфонду УРСР з повідомленням рецепту і технології червоної глазури. 22 Березня 1962.</i> [машинопис]. Особовий фонд № 1113: Федорова Ніна Іванівна (1907–1993), українська радянська художниця кераміки. Оп. 1. Спр. 33. Арк. 1-2. Київ: Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України. Мусієнко, П., б. р. <i>Про кераміку в архітектурі.</i> [рукопис]. Особовий фонд № 990: Мусієнко Пантелеймон Никифорович (1905–1980), український радянський мистецтвознавець. Оп. 1. Спр. 46. Арк. 1-5. Київ: Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України.
Архівний документ під назвою (без автора)	(Витяг ..., 1929, арк. 12)	б.а. Рік (якщо є). <i>Назва документа</i> . Назва зібрання, фонду або колекції. Позначення фонду, опису *, справи * та аркушів документа. Місто, в якому знаходиться архів: Офіційна назва архіву. *за наявності	б.а. 1929. <i>Витяг з журналу звітів Археологічного відділу ВУАК від 25.III.29 р.</i> [машинопис]. Ф. 59. Оп. 1. Спр. 179. Арк. 1-12. Київ: Науковий архів Інституту археології НАНУ.
Інтерв'ю з художником як архівний документ	(Інтерв'ю ..., 2014, с. 3)	<i>Назва</i> . Рік. Місце і час запису. Назва архіву.	<i>Інтерв'ю В. Одрехівського з Н. Біликом.</i> 2014. Київ, 03.07.2014. Приватний архів В. Одрехівського.
Електронний ресурс			
Книга (онлайн)	(Вишеславський, 2020)	Прізвище, Ініціали, Рік. <i>Назва книги</i> [онлайн]. Місце видання: Видавництво. Режим доступу: http: ... [Дата звернення].	Вишеславський, Г. А., 2020. <i>Contemporary art України – від андеграунду до мейнстріму.</i> Київ: ІПСМ НАМ України. [онлайн] Режим доступу: http://mari.kyiv.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Vysheslavsky_contemporary_art_of_Ukraine_2020.pdf [Дата звернення: 29 Липня 2023].
Електронна книга:	(ed. Keshmirshekan, 2015)	Автор, ініціали, Рік. <i>Назва книги.</i> [електронна книга]	Keshmirshekan, H. ed., 2015. <i>Contemporary Art from the Middle East Regional Interactions with Global Art</i>

Google Books		Місце видання: Видавець. Режим доступу: Google Books. http: ... [Дата звернення].	<i>Discourses</i> [e-book]. London: I. B. Tauris & Co Ltd Available at: https://www.google.com.ua/books/edition/_/JqCLDwAAQBAJ?hl=uk&gbpv=1 [Accessed 08 November 2023].
Книга (за редакцією) (онлайн)	(ed. Poggi, 1909, р. LXVIII-LXXII, docs. 348-359)	Прізвище, Ініціали, ред., Рік. <i>Назва книги</i> [онлайн]. Місце видання: Видавництво. Режим доступу: http: ... [Дата звернення].	Poggi, G. ed., 1909. <i>Il Duomo di Firenze. Documenti sulla decorazione della chiesa e del Campanile tratti dall'archivio dell'Opera</i> . [online]. Berlino: Bruno Cassirer editore. Available at: https://ia802705.us.archive.org/16/items/ilduomodifirenz00pogggoog/ilduomodifirenz00pogggoog.pdf [Accessed 14 May 2022].
Електронна книга, CD-ROM або DVD-ROM	(Adams, 2004) (Gordon et al., 2009)	Прізвище, Ініціали, Рік. <i>Назва книги</i> . Вид носія. Місце видання: Видавництво.	Adams, L. S., 2004. <i>A History of Western Art: Theory and Practice</i> . Core concepts in Art, 2. CD-ROM. Boston: McGraw-Hill. Gordon, J., Halász, G., Krawczyk, M., Leney, T., Michel, A., Pepper, D., Putkiewicz, E. & Wiśniewski, J., 2009. <i>Key Competences in Europe: Opening Doors for Lifelong Learners Across the School Curriculum and Teacher Education</i> . [e-book]. Warsaw: CASE-Center for Social and Economic Research.
Дисертація онлайн	(Одрехівський, 2019, с. 127) (Новікова, 2021)	Прізвище, Ініціали, Рік. <i>Назва дисертації</i> . Дисертація вчений ступінь. Офіційна назва установи [тип матеріалу]. Режим доступу: https: ... [Дата звернення].	Одрехівський, В. В., 2018. <i>Українська скульптура кінця XX – початку XXI століття: трансформації монументального формотворення: Дисертація кандидата мистецтвознавства. Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури</i> [онлайн] Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1CUKm6X_FJKzTToT9mxW-tv7jE-D7Pbln/view [Дата звернення: 07 Листопада 2021]. Новікова, О. В., 2021. <i>Китайський фарфор в музеях України: історія колекцій та атрибуція творів</i> . Дисертація. Доктор філософії. Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури [онлайн] Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1CUKm6X_FJKzTToT9mxW-tv7jE-D7Pbln/view [Дата звернення: 07 Жовтня 2023].
Стаття у журналі (онлайн)	(Чегусова, 2015)	Прізвище, Ініціали, Рік. Назва статті. <i>Назва журналу</i> [online], номер тому (випуску / частини) *, сторінковий інтервал *. Режим доступу: http: ...	Чегусова, З., 2015. Українські провідні митці художньої обробки дерева (остання третина XX – початок XXI століття). <i>Студії мистецтвознавчі: Архітектура. Образотворче та декоративне мистецтво</i> [онлайн], 2(50), с. 78-89. Режим доступу: https://sm.etnolog.org.ua/download/pdf/sm_2015_2.pdf [Дата звернення: 28 Червня 2023].

	(Tillette, 2017, p. 152)	[Дата звернення]. * якщо вказано	2023]. Tillette, J. Y., 2017. Coluccio Salutati a la croisee des chemins. Structure, sources, methodes et intentions du De laboribus Herculis. <i>Polymnia</i> [online], 3, pp. 148-185. Available at: https://archive-ouverte.unige.ch/unige:101265 [Accessed 21 May 2022].
Вебсайт	(Державна ..., 2019) (The Oriental ..., 2023)	Розробник / Автор / Власник сайту, Рік. Назва web-документу або web-сторінки [тип матеріалу] (дата оновлення *). Режим доступу: http: ... [Дата звернення].*за наявності	Державна наукова архітектурно-будівельна бібліотека імені В. Г. Заболотного, 2019. XIV Заболотнівські читання «Архітектурна та будівельна книга в Україні» на тему «Родом з Академії». [online]. Режим доступу: http://dnabb.org/modules.php?name=Pages&go=page&pid=1366 [Дата звернення: 20 Листопада 2019]. The Oriental Ceramic Society: official website. 2023. <i>History of The Oriental Ceramic Society</i> [online]. Available at: https://www.orientalceramicsociety.org.uk/about/history [Accessed 18 November 2023].
Веб-документ	(Овсієнко, 2016) (Пруденко, 2014)	Прізвище, Ініціали або Організація-автор, Рік. Назва документу [тип матеріалу]. Місце видання: Власник або Видавництво. Режим доступу: http: ... [Дата звернення].	Овсієнко, В., 2016. <i>Галина Севрук. Спогади</i> . Віртуальний музей «Дисидентський рух в Україні» [онлайн]. Режим доступу: http://museum.khpg.org/1454935332 [Дата звернення: 15 Травня 2022]. Пруденко, Я., 2014. <i>Класичні види мистецтва в епоху новітніх технологій. Скульптура</i> . Art Ukraine [онлайн]. Режим доступу: http://artukraine.com.ua/a/klasichnividimistectvavepokhunovitnikhtekhnologiyskulptura/ [Дата звернення: 04 Липня 2023].

Додаток**Інтерв'ю за Миколою Журавлем від 15. 04. 2019 р.**

Текст інтерв'ю

Анастасія Уразбаєва (далі А. У.): Добрий день. Питання.

Микола Журавель (далі М.Ж.): Відповідь.

А. У.: Питання.

М.Ж.: Відповідь.

А. У.: Питання.

М.Ж.: Відповідь.

А. У.: Питання.

М.Ж.: Відповідь.

А. У.: Щиро дякую за розмову, шановний пан Миколо. До побачення.

З моїх слів записано вірно _____ М. Журавель
(підпис)

25. 04. 2025 р.
(дата підпису)

Іл. 2.14. Малаков Г. Екслібрис В. Терно. 1970. Лінорит. 8,1 x 5,8. Приватна колекція родини Малакових. Фото з(джерело, адреса)

Іл. 3. 64. Орловський Володимир. Затишшя. 1890. Полотно, олія. 117,5x107.

Національний художній музей України

Іл. 2. 9. Камін в будуарі Н.Терещенко. Національний музей «Київська картинна галерея».
Сучасний вигляд. Авторське фото

Л. 3.1. Август Фаліз. Статуя Ієроніма Босха. 1930. Бронза. Н – 220 см. Гертогенбос. Сучасний вигляд. Авторське фото.